

Talousrikostutkinnan houkuttelevuus poliisiopiskelijoiden keskuudessa

Väänänen Kalle

11/2021

TIIVISTELMÄ

Väänänen Kalle: Talousrikostutkinnan houkuttelevuus poliisiopiskelijoiden keskuudessa

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaajat: Kaario Ossi ja Koppanen Kari

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää talousrikostutkinnan houkuttelevuutta poliisiopiskelijoiden keskuudessa.

Tutkimuksen teoriaosiossa käsitellään talousrikollisuutta sekä käsitteenä että yleisesti, sen sidonnaisuutta harmaaseen talouteen ja talousrikollisuutta koskevaa rikoslakia yleisellä tasolla. Teoriaosiossa käsitellään lisäksi talousrikostutkintaa ja talousrikosten rikosprosessia yleisellä tasolla.

Tutkimusmenetelmänä käytetään kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Tutkimus toteutetaan laatimalla standardoitu kysely, johon pääsevät vastaamaan kaikki halukkaat poliisiopiskelijat. Tutkimusaineistosta saadaan koko perusjoukkoa koskevia tutkimustuloksia ja lisäksi ryhmän sisällä tuloksia verrataan keskenään muun muassa vastaajan sukupuolen tai iän perusteella.

Tutkimustulosten mukaan poliisiopiskelijat pitävät talousrikostutkintaa tärkeänä (asteikolla 0–10 keskiarvo 7,9/10) osana poliisitoimintaa, mutta eivät kuitenkaan niin mielenkiintoisena (5,0/10) tai arvostettuna (5,8/10). Enemmistö (54 %) vastaajista kokee kenttätoiminnan tutkintaa mielenkiintoisemmaksi vaihtoehdoksi. 39 % vastaajista voisi kuvitella työskentelevänsä talousrikostutkinnassa. 36 % vastaajista puolestaan ei voisi kuvitella työskentelevänsä talousrikostutkinnassa, koska pitävät sitä liian haastavana tai tylsänä.

Sivumäärä: 36

Tarkastuskuukausi ja vuosi: marraskuu 2021

Avainsanat: kyselytutkimus, talousrikostutkinta, talousrikos, talousrikollisuus, harmaa talous

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Opinnäytetyön aihe	1
1.2 Tutkimuksen tavoite, tutkimusongelmat ja rajaukset.....	1
1.3 Tutkimusmenetelmän valinta.....	2
1.4 Tutkimuksen rakenne	3
2 TALOUSRIKOLLISUUS	4
2.1 Talousrikollisuus käsitteenä ja yleisesti	4
2.2 Talousrikollisuus Suomessa	5
2.3 Harmaa talous.....	7
2.4 Talousrikoksia rikoslain näkökulmasta	8
2.4.1 Kavallusrikokset.....	8
2.4.2 Verorikokset	9
2.4.3 Kirjanpitorikokset	9
2.4.4 Velallisen rikokset.....	10
2.4.5 Arvopaperimarkkinarikokset.....	10
2.5 Liiketoimintakielto.....	10
3 TALOUSRIKOSTUTKINTA	12
3.1 Talousrikostutkinnasta yleisesti.....	12
3.2 Talousrikosprosessin kulku	13
4 TUTKIMUS	15
4.1 Tutkimusmenetelmä.....	15
4.2 Tutkimustulokset	15
5 POHDINTA	24
5.1 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti.....	24
5.2 Johtopäätökset, kehitysehdotukset ja jatkotutkimusaiheet.....	25
6 YHTEENVETO	28
LÄHTEET	29
Liite 1: Saateviesti poliisiopiskelijoille	32
Liite 2: Kyselylomake	33

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön aihe

Miten houkuttelevana uravaihtoehtona talousrikostutkinta koetaan poliisiopiskelijoiden keskuudessa? Koetaanko se houkuttelevaksi uramahdollisuudeksi vai nähdäänkö se kenties vain työpaikana, johon jännitystä hakevan poliisin ei missään nimessä kannata hakeutua? Pitäisikö asiaa käsitellä enemmän poliisin perustutkintokoulutuksessa? Tässä tutkimuksessa selvitetään näitä asioita. Tutkimusidea syntyi aloittaessani opinnot Poliisiammattikorkeakoulussa ja havaitessani, ettei koulun käytävillä juurikaan tapaa talousrikostutkinnan tehtäviin aikovia opiskelijoita, vaikka jokaisella poliisilaitoksella on kuitenkin talousrikosyksiköitä. Itseäni talousrikostutkinta on kiinnostanut jo ennen Poliisiammattikorkeakouluun hakeutumista.

Talousrikostutkinnan houkuttelevuutta poliisiopiskelijoiden keskuudessa ei aiemmin ole tutkittu. Sen sijaan esimerkiksi vuonna 2015 Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksessa on tarkasteltu poliisin talousrikostutkintaa. Edellä mainitun tutkimuksen aineisto on kerätty sähköisellä kyselylomakkeella poliisin talousrikostutkinnassa työskenteleviltä henkilöiltä. Kyselyssä on ollut erilaisia talousrikostutkintaan liittyviä jokseenkin seikkaperäisiä kysymyksiä, ja sellaisia asioita ei ole tarkoituksenmukaista tämän opinnäytetyön yhteydessä kysyä. (Mansikkamäki ym. 2017, 5–6.)

Talousrikostutkintaan liittyen on tehty erilaisia opinnäytetöitä, mutta poliisiopiskelijoille suunnattua kyselytutkimusta tähän aiheeseen liittyen en ole löytänyt. Panu Koivisto (2017) Poliisiammattikorkeakoulusta on tehnyt opinnäytetyön talousrikostutkinnasta ja sen ominaispiirteistä. Teppo Kallio (2018) Poliisiammattikorkeakoulusta sen sijaan on tehnyt opinnäytetyön uusien talousrikostutkijoiden perehdytyksestä Hämeen poliisilaitoksessa.

1.2 Tutkimuksen tavoite, tutkimusongelmat ja rajaukset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijat (poliisin perustutkinto, AMK) suhtautuvat talousrikostutkintaan ja millaisia käsityksiä heillä siitä yleisesti on. Tutkimuksessa keskitytään talousrikostutkinnan houkuttelevuuden nykytilaan poliisiopiskelijoiden näkökulmasta.

Tutkimuksessa on kaksi varsinaista tutkimuskysymystä:

- Miten houkuttelevana uramahdollisuutena poliisiopiskelijat näkevät talousrikostutkinnan?
- Millaisia asenteita ja käsityksiä poliisiopiskelijoilla on talousrikostutkintaan liittyen?

Tämä tutkimus rajataan koskemaan talousrikostutkinnan houkuttelevuutta suomalaisten poliisiopiskelijoiden keskuudessa. Tutkimus ei siis ulotu muihin poliisiorganisaatioon kuuluviin henkilöihin

eikä organisaation ulkopuolelle. Vastausjoukko muodostuu henkilöistä, jotka tutkimuksen aikaan ovat poliisin perustutkintoa (AMK) suorittavia Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoita.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rajoittuu talousrikollisuuteen ja talousrikostutkintaan. Molempia osa-alueita käsitellään tutkimuksessa yleisellä tasolla, koska tutkimuksen toteuttamisen näkökulmasta olennaista on edellä mainittujen teorioiden yleistuntemus.

1.3 Tutkimusmenetelmän valinta

Tutkimus toteutetaan kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Vastausaineisto kerätään sähköisellä Webropol-kyselyllä saateviestin kera, jotka ovat nähtävissä liitteistä 1 ja 2. Tutkimusaineistoa analysoidaan vastausjoukkona, jolloin yksittäinen vastaaja jää anonymiksi. Kyselytutkimuksen etuna on mahdollisuus kysyä yksittäiseltä henkilöltä monia mitattavia asioita (Hirsjärvi, Remes, & Sajavaara 2014, 195).

Osana tutkimusta toteutetaan kysely, jonka linkki lähetetään kaikille Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoille Wilma-viestillä. Tutkimuksen kohdistuessa Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoihin, sen toteuttamisen edellytyksenä on Poliisiammattikorkeakoululta saatu tutkimuslupa. Kysely koostuu eri osa-alueista, joissa jokaisella on oma teemansa. Ensimmäisessä osiossa kysytään vastaajan taustatietoja, kuten esimerkiksi ikää, sukupuolta ja aiempaa koulutusta. Seuraavassa osiossa kartoitetaan vastaajan tulevaisuuden suunnitelmia työllistymisen suhteen, esimerkiksi voisiko hän ylittäänsä kuvitella poliisina työskentelevänsä tutkintapuolella ja vielä tarkemmin talousrikostutkinnassa. Kyselyn lopussa on lisäksi vapaan sanan osio.

Opiskelijoille lähetettävässä kyselylinkin sisältävässä viestissä kerrotaan kyselyn taustasta, kyselyyn osallistumiseen vievästä aika-arviosta sekä kyselyn yhteydessä yhteystietonsa jättäneiden vastaajien kesken suoritettavasta lahjakorttiarvonnasta. Tämän saateviestin tarkoituksena on kyselyä avaamatta antaa viestin vastaanottajalle mahdollisuus päättää, haluaako hän osallistua siihen vai ei (Vilkkä 2015, 80). Kysely toteutetaan siten, että siihen osallistuminen ei vaadi vastaajalta talousrikostutkintaan liittyvän termistön erityistä tuntemusta. Tästä myös mainitaan kyselylinkin lähettämisen yhteydessä viestin vastaanottajalle.

Vastaajien perusjoukko koostuu Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoista, jotka kyselyn toteuttamisen aikaan opiskelevat poliisin perustutkintokoulutuksessa (AMK). Osallistujia kyselyyn tavoitellaan lähettämällä kyselyn osallistumislinkki kaikille edellä mainituille opiskelijoille Wilma-viestillä. Heistä kaikki halukkaat pääsevät vastaamaan kyselyyn. Tutkimuksessa hankitun otosaineiston avulla on tarkoitus saada tutkimustuloksia koko perusjoukosta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 180).

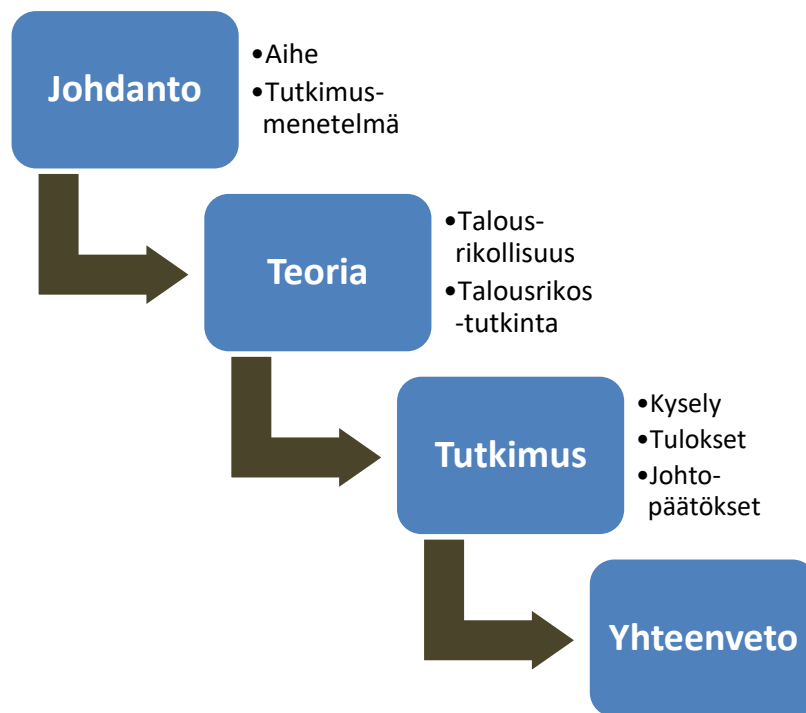
Kysely on rakenteeltaan standardoitu, jolloin kaikki vastaajat vastaavat samoihin kysymyksiin. Kyselyssä on kuitenkin lisäkysymyksiä vastaajan valitessa tietyn vastausvaihtoehdon. Standardoidun kyselyn avulla selvitetään varsinaisten vastausten lisäksi myös vastaajien taustatietoja, esimerkiksi

ikää ja koulutustaustaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 193.) Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla pyritään saavuttamaan riittävän suuri vastaajamäärä, ja kyselylomakkeen avulla haetaan täsmällisiä vastauksia. Vastausten analysointi kvantitatiivisen tutkimuksen kohdalla onnistuu, vaikka vastausmäärä kasvaisikin merkittävästi. Kysely laaditaan siten, että kyselyyn osallistuminen ei vie paljoa aikaa. (Vilkkä 2015, 18, 28.)

Osa opiskelijoista on kyselyn toteuttamisen aikaan työharjoittelussa ja osa joko lähi- tai etäopetuksessa Poliisiammattikorkeakoulussa Tampereella. Tällaisessa tapauksessa, kun tutkittavia on paljon ja hajallaan, kysely soveltuu hyvin aineiston keräämiseen. Kyselyn toteuttamisessa on tärkeää ajoituksen huomioiminen, jotta esimerkiksi opiskelijoiden lomien vuoksi vastausprosentti ei jää alhaiseksi. (Vilkkä 2015, 28.) Kysely ajoitetaan lukuvuoden alkamisen yhteyteen vuoden 2021 syksylle.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tämä tutkimus koostuu johdannosta, teoriaosuudesta, tutkimuksesta sekä yhteenvedosta (Kaavio 1). Johdannossa esitellään tutkimuksen aihe ja opinnäytetyössä käytettävä tutkimusmenetelmä. Teoriaosuudessa käsitellään talousrikollisuutta sekä käsitteenä että yleisesti, sen sidonnaisuutta harmaaseen talouteen ja talousrikollisuutta koskevaa rikoslakia yleisellä tasolla. Teoriaosiossa käsitellään myös talousrikostutkintaa ja talousrikosten rikosprosessia yleisellä tasolla. Tutkimuksessa analysoidaan kyselystä saatuja tuloksia sekä verrataan niitä vastaajien taustatietojen perusteella. Lisäksi arvioidaan tutkimuksen reliabiliteettia eli tutkimustulosten toistettavuutta sekä validiteettia eli niiden pätevyyttä. Tutkimuksen lopuksi esitetään tutkimuksesta tehdyt johtopäätökset ja kehitysehdotukset sekä tutkimuksen aikana syntyneet jatkotutkimusaiheet. Viimeisenä osiona on tutkimuksen yhteenvedo, jossa kerrotaan tämän tutkimuksen tavoitteet, käytetyt tutkimusmenetelmät, tutkimustulokset sekä niistä tehdyt johtopäätökset.

Kaavio 1. Tutkimuksen rakenne

2 TALOUSRIKOLLISUUS

2.1 Talousrikollisuus käsitteenä ja yleisesti

Talousrikoksella tarkoitetaan kirjanpitovelvollisen yrityksen, julkishallinnon tai muun yhteisön toiminnassa tapahtuvaa oikeudettomaan, välittömään tai välilliseen taloudelliseen hyötyyn tähtäävää rangaistavaa tekoa. Talousrikos voi olla myös henkilökohtaiseen hyötyyn tähtäävä rangaistava teko, jolla on kytkentä liiketoimintaan. (Vero 2021a.)

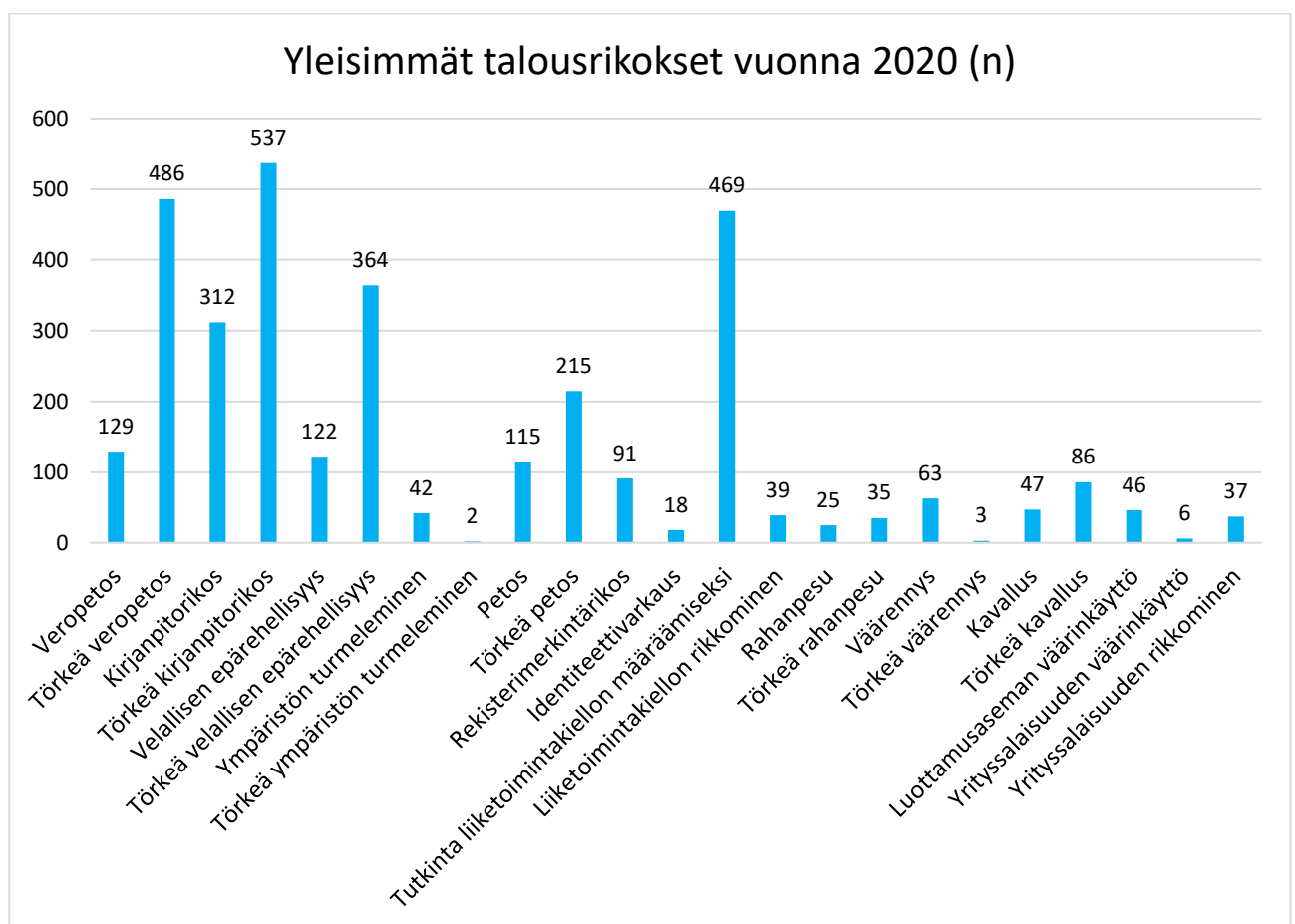
Talousrikoksissa on kyse liiketoiminnasta, johon liittyy taloudellisen edun tavoittelu laittomin keinoin. Myös muut hyötymistarkoituksessa tehdyt rikokset, jotka kytkeytyvät liiketoimintaan, voivat olla talousrikoksia. (Poliisi 2021a.) Tyypillinen talousrikos on veropetos, mutta siihen voi syllistyä myös esimerkiksi tavaraa salakuljettamalla. (Vero 2021b). Suomessa tehdyt talousrikokset ovat tyypillisesti vero-, kirjanpito-, arvopaperimarkkina-, rahanpesu- tai velallisen rikoksia, joilla tavoitellaan taloudellista hyötyä joko välillisesti tai välittömästi. Lisäksi osa työ- ja ympäristörikoksista luetaan talousrikosten piiriin. Talousrikollisuus pitääkin sisällään monenlaisia rikoksia, joten kokonaisuutena se ulottuu melko laajalle alueelle. Talousrikollisuutta tulee tämän vuoksi tarkastella nimenomaan taloudellisen hyödyn tavoittelun kautta. (Paasonen 2019.)

Talousrikollisuus tunnetaan myös termillä valkokaulusrikollisuus, jolla viitataan rikoksentekijän korkeaan ja arvostettuun asemaan yhteiskunnassa. Interpolin (2021) mukaan talousrikollisuus houkuttelee niin kutsuttuja valkokaulusrikollisia juuri sen vuoksi, että talousrikollisuuden hyödyt ovat suuret suhteessa riskeihin. Talousrikoksia tutkittaessa usein esille tulee myös rahanpesua, jonka

tarkoituksena on häivyttää rikollisella toiminnalla saadun rahan alkuperä (Poliisi 2021a). Rahanpesuun voi syyllistyä myös muun kuin varsinaisen rahan, mutta jonkin arvoa sisältävän omaisuuden alkuperää häivyttämällä (Poliisi 2021b). Talousrikoksilla on hyvin usein kytköksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa (Laurio 2020a, 13).

2.2 Talousrikollisuus Suomessa

Vuonna 2020 poliisin tietoon tuli yhteensä 2251 uutta talousrikosasiaa, joiden jakautumista eri rikosnimikkeisiin on esitelty alla olevassa kuviossa 1. Kasvua edellisvuoteen oli noin 15 prosenttia. Huomionarvoista on se, että tilastoissa eivät näy kaikki uudet poliisin tietoon talousrikosasiat tilastojen poimintaperiaatteen vuoksi. Vaikka poliisin tietoon tullut kokonaisrikollisuus on ollut laskussa, talousrikoksiksi luokitellut ilmoitukset ovat kuitenkin olleet nousussa. (Vero 2021b.)

Kuvio 1. Yleisimmät talousrikokset vuonna 2020 (Vero 2021b)

Kuviosta 1 on nähtävissä, että suurin osa talousrikoksista on vero-, kirjanpito- tai velallisen rikoksia. Talousrikollisuudessa puhutaan yhteiskunnallisesti merkittävistä summista rikosvahingon määrää mitattaessa. Poliisin tutkimissa talousrikosasioissa vuonna 2020 rikosvahingot olivat yhteensä noin 200 miljoonaa euroa. Määrä on yli vuotuisen keskiarvon, joka on noin 150 miljoonaa euroa. (Vero 2021b.)

Läheskään kaikki talousrikokset, aivan samalla tavalla kuin muutkaan rikokset, eivät päädy poliisin tietoon. Harmaan talouden osuus Suomen bruttokansantuotteesta vaihtelee eri arvioiden mukaan vajaasta miljardista eurosta jopa 14 miljardiin euroon asti. Yhteiskunnassa kulloinkin vallitseva taloudellinen tilanne vaikuttaa myös siihen, miten paljon talousrikoksia tulee poliisin tietoon. Ilmoitusten määrä on selvästi alhaisempi silloin kun taloudessa menee hyvin verrattuna tilanteeseen, jossa yleinen taloustilanne on huonompi. (Sisäministeriö 2021.) Summa on joka tapauksessa todella suuri, joten talousrikostutkinnalla on tärkeä yhteiskunnallinen rooli ja sen vuoksi sinne tarvitaan jatkossakin päteviä, aiheesta kiinnostuneita työntekijöitä.

Jotkin talousrikokset ovat ylittäneet uutiskynnyksen varsin näkyvästi ja hetkittäin aiheuttaneet suurta yhteiskunnallista keskustelua. Esimerkiksi vuonna 2018 julkisuuteen tullut Airiston Helmi -tapaus, jossa venäläis- ja virolaismiehet olivat epäiltyinä muun muassa laajoista rahanpesurikoksista, talousrikosuutisointi sai runsaasti otsikkotilaa. Aamulehden (2018) tekemä uutisjuttu aiheeseen liittyen on nähtävissä alla olevasta kuvasta 1.

Uutiset

Oikeus vangitsi venäläisen ja virolaisen miehen Airiston Helmen talousrikoksista epäiltynä – yhtiötä omistavalla venäläismiehellä on ”kultainen passi”

Jaa

Kommentoi

Poliisin talousrikostutkinta kohdistui muun muassa Airiston Helmen Ybbernäsissä Paraisilla sijaitsevaan kiinteistöön. KUVA: RONI LEHTI

Kuva 1. Kuvakaappaus talousrikosuutisesta (Aamulehti 2018)

2.3 Harmaa talous

Talousrikoksista puhuttaessa usein esille nousee myös harmaan talouden termi. Harmaa talous ja talousrikokset eivät kuitenkaan ole toistensa synonyymejä, mutta monessa kohtaa ne ikään kuin kulkevat päällekkäin. Harmaaseen talouteen liittyvä toiminta täyttää usein talousrikoksen tunnusmerkistön, mutta kaikki harmaan talouden toiminta ei kuitenkaan ole laissa rikoksesi säädettyä. (Vero 2021a.)

Harmaa talous voi näkyä yhteiskunnassa esimerkiksi siten, että yritykset laiminlyövät lakisääteisiä maksujaan tai velvoitteitaan hankkiakseen itselleen taloudellista etua. Harmaa talous voi ilmetä myös esimerkiksi sosiaalietuuksien väärinkäytösten kautta. Yritykset voivat olla harmaassa taloudessa myös silloin, jos ne käyttävät vuokratyössä tai alihankkijoina yrityksiä, jotka eivät huolehdi omista lakisääteisistä velvoitteistaan. (Työsuojeluhallinto 2021a.) Erityisesti rakennus- ja ravintola-ala ovat edustettuina suomalaisessa yhteiskunnassa esiintyvässä harmaassa taloudessa. Se voi ilmetä rakennusalalla esimerkiksi monimutkaisina alihankintaketjuina, kun taas ravintola-alalla harmaan talouden läsnäolo voi olla vaikkapa myynnin jättämistä tulouttamatta kirjanpitoon. Ravintola-alalle tehdyissä verotarkastuksissa jopa 60 %:ssa tapauksista on havaittu puutteita verotuksessa. (Laurio 2020a, 4.)

Harmaan talouden torjunnassa, aivan niin kuin talousrikostenkin kohdalla, korostuu viranomaisyhteistyö ja myös kansalaisilla on mahdollisuus olla mukana kitkemässä sitä. Työsuojeluviranomainen on laatinut omille verkkosivuilleen harmaan talouden vihjetietoja varten erillisen lomakkeen. Kuka tahansa voi lähettää vihjetiedon, ja aluehallintovirastot käsittelevät ne luottamuksellisesti. (Työsuojeluhallinto 2021b.) Poliisi kampanjoi vuonna 2011 näkyvästi harmaata taloutta vastaan liimaamalla poliisiautoihinsa harmaa talous -tarroja seuraavalla sivulla olevan kuvan 2 mukaisesti. (Kaleva 2011).

Kuva 2. Harmaan talouden vastaista kampanjointia poliisiautossa (Kaleva 2011)

2.4 Talousrikoksia rikoslain näkökulmasta

Rikoslain (RL, 39/1889) löytyy useita lukuja, joiden alla on erilaisia talousrikoksiin lukeutuvia pykäläitä. Rikosnimikkeiden suuresta lukumäärästä johtuen seuraavaksi käydään läpi yleisellä tasolla tyypillisiä talousrikoksia (Vero 2021a). Kuten jo aiemmin tämän tutkimuksen johdannossa todettiin, tutkimuksen toteuttaminen ei vaadi kyselyyn osallistujalta erityistä talousrikostutkintaan liittyvän terminologian tuntemusta eikä sitä näin ollen ole tässä yhteydessä tarpeen käydä seikkaperäisesti läpi. Lista ei ole tyhjentävä, mutta antaa riittävän yleiskuvan talousrikollisuuteen liittyvistä rikoslain pykäläistä. Samalla se muistuttaa siitä, että talousrikosten kirjo on laaja eivätkä siihen liittyvät pykälät ole kirjattu yhden luvun alle.

2.4.1 Kavallusrikokset

RL 28 luvussa säädetään varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä. Kavalluksessa tekijän toimintatavan lähtökohtana on se, että anastetut varat ovat tekohetkeä edeltävänä aikana tekijän hallussa luvallisesti. Varat voivat olla henkilön hallussa esimerkiksi perustuen hänen asemaansa työorganisaatiossaan tai esimerkiksi toimeksiannolla haltuun saatuja. Henkilö voi syyllistyä kavallukseen myös silloin, jos hän tilittää hallussaan olevat varat myöhässä. Kavallusrikokset luokitellaan usein omaisuusrikoksiksi, mutta niiden voidaan katsoa olevan myös talousrikoksia taloudellisen hyödyn tavoittelusta johtuen. (Laurio 2021b, 10.)

Tyypillinen kavallusrikos on perusmuotoinen kavallus (RL 28:4). On tärkeää muistaa, että kavallukseen voi syyllistyä anastamalla paitsi hallussaan olevia varoja myös muuta irtainta omaisuutta. Kavalluksesta voidaan tuomita myös tapauksissa, joissa varat tai muu irtain omaisuus on löydetty tai erehdyksen kautta saatu haltuun.

2.4.2 Verorikokset

RL 29 luvussa säädetään erilaisista rikoksista julkista taloutta vastaan. Luvussa säädetyille rikoksille yhteistä on niiden suojaamiskohde: julkinen talous. Näiden rikosten säädöksillä suojataan paitsi valtiolle ja kunnille tilitettäviä verotuloja myös työeläkeyhtiöiden lakisääteisiä vakuutusmaksutuloja. (Pauku 2021.) Verorikoksesta tuomion saaminen edellyttää tekijältä tahallisuutta teossa (Laurio 2021b, 18).

Verorikoksia tehdään muun muassa yrityksen käyttäessä pimeää työvoimaa (Laurio 2021b, 17). Tyypillinen rikos julkista taloutta vastaan on veropetos (RL 29:1), jossa tavoitellaan veron määräämättä jättämistä tai alentamista esimerkiksi antamalla viranomaiselle verotukseen liittyen vääriä tietoja tai salaamalla niitä kokonaan. (Pauku 2021.)

2.4.3 Kirjanpitorikokset

RL 30 luvussa säädetään elinkeinorikoksista, joiden alle myös talousrikokset kuuluvat. Kirjanpito-laissa (1336/1997) on säädetty kirjanpitovelvollisuudesta siten, että jokainen liike- tai ammattitoimintaa harjoittava henkilö on toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Tämä tarkoittaa tiivistetysti sitä, että kaikki liiketapahtumat tulee kirjata, laatia tilinpäätös sekä säilyttää kirjanpitoaineisto. Kirjanpitorikokseen (RL 30:9) voi syyllistyä paitsi kirjanpitovelvollinen itse, tämän edustaja, tosiasiallista määräysvaltaa ilman muodollistakin asemaa oikeushenkilössä käyttävä tai se, jolle kirjanpidon hoitaminen on toimeksiannolla annettu. Kirjanpitorikokseen voi syyllistyä laiminlyömällä liiketapahtumien kirjaamisen tai laatimalla tilinpäätöksen lainvastaisesti. Kirjanpitorikokseen voi syyllistyä myös merkitemällä kirjanpitoon vääriä tai harhaanjohtavia tietoja tai hävittämällä, kätkemällä tai vahingoittamalla kirjanpitoaineistoa.

Kirjanpitorikokset ovat yleensä sidoksissa muihin talousrikoksiin, kuten verorikoksiin tai velallisten rikoksiin. Kirjanpitorikosten tyypillisenä motiivina on pyrkiä peittämään muita liiketoiminnan yhteydessä tehtyjä talousrikoksia. (Finsta 2021a.) Kirjanpitorikosten esiintyvyys korostuu tilanteissa, joissa yrityksen konkurssi on lähestymässä. Yksityisyrittäjien keskuudessa on hyvin tavallista se, että henkilökohtaiset varat menevät sekaisin yrityksen varojen kanssa, ja henkilökohtaisia hankintoja tehdäänkin yrityksen varoilla. Tilanne saattaa ajautua siihen, että yrityksen pankkikortilla tehdyistä henkilökohtaisista ostoksista kuitit ovatkin kateissa, ja tämän seurauksena tilinpäätöksen laadinta viivästyy tai jää jopa kokonaan tekemättä. (Laurio 2021b, 25)

2.4.4 Velallisen rikokset

RL 39 luvussa säädetään velallisen rikoksista, millä pyritään suojaamaan velkojien asemaa ja heille kuuluvia velkaan liittyviä oikeuksia sekä luottamusta velallisen rehelliseen toimintaan myös taloudellisesti tiukoissa tilanteissa. Velallisen rikokset nousevatkin yleensä esille velallisen joutuessa taloudellisesti tiukoille. (Finsta 2021b.) Käytännön tasolla tämä näkyy siten, että velallinen tietää liiketoimintansa olevan tappiollista, mutta jatkaa kuitenkin sitä ja näin toimimalla pahentaa omaa maksukyvyttömään (Laurio 2021b, 23).

Velallisen epärehellisyyteen (RL 39:1), joka on yksi tyypillisimmistä velallisen rikoksista, voi velallisenä syyllistyä seuraavissa tilanteissa: hävittämällä omaisuuttaan, lahjoittamalla tai muuten luovuttamalla omaisuuttaan ilman hyväksyttävää syytä. Siihen voi syyllistyä myös siirtämällä omaisuuttaan ulkomaille velkojensa ulottumattomiin tai perusteettomasti lisäämällä velvoitteitaan, ja sitä kautta joutumalla maksukyvyttömäksi tai oleellisesti pahentamalla maksukyvyttömyyttään.

2.4.5 Arvopaperimarkkinarikokset

RL 51 luvussa säädetään arvopaperimarkkinarikoksista, millä pyritään turvaamaan luottamusta arvopaperimarkkinoihin, ja sitä kautta ylläpitämään tehokkaita ja toimivia pääomamarkkinoita. Kyseisten rikosten säädökset ovat rikoslaissamme vielä melko uusia ja sisällöltään avoimia, joten niiden soveltamisessa on esiintynyt jonkin verran tulkinnanvaraisuutta. (Finsta2021c.)

Sisäpiirintiedon väärinkäyttö (RL 51:1) on yksi keskeisistä arvopaperimarkkinarikoksista. Siihen voi syyllistyä käyttämällä rahoitusvälineeseen liittyvää sisäpiirintietoa seuraavissa tilanteissa: luovuttamalla tai hankkimalla rahoitusvälineen omaan tai toisen lukuun taikka peruuttamalla rahoitusvälinettä koskevan toimeksiannon tai muuttamalla sitä taikka neuvomalla suoraan tai välillisesti toista rahoitusvälineen hankinnassa tai luovutuksessa taikka rahoitusvälinettä koskevan toimeksiannon peruuttamisessa tai muuttamisessa. Sisäpiirintiedon väärinkäyttö edellyttää myös tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta.

2.5 Liiketoimintakielto

Liiketoimintakiellolla pyritään estämään epäterveen liiketoiminnan harjoittaminen (Poliisi 2021c). Laki liiketoimintakiellosta (1059/1985) mahdollistaa epäterveeseen liiketoiminnan harjoittamiseen puuttumisen valvovan viranomaisen toimesta. Liiketoimintakieltoon määrätty henkilö ei saa harjoittaa suoraan tai välillisesti liiketoimintaa, jota koskee kirjanpitolaissa säädetty kirjanpitovelvollisuus (Finsta 2021d.) Lisäksi muun muassa erilaiset vastuutehtävät ovat kiellettyjä, ja niistä säädetään tarkemmin liiketoimintakiellosta annetun lain 4 §:ssä.

Liiketoimintakiellosta puhuttaessa on syytä muistaa, että nimenomaan henkilö määrätään liiketoimintakieltoon. Yritystä ei siis määrätä liiketoimintakieltoon. Määräminen voi tulla kyseeseen silloin,

jos henkilö on liiketoiminnassaan olennaisesti laiminlyönyt lakisääteisiä velvoitettaan tai syyllistynyt liiketoiminnassa tehtyihin rikoksiin. Tuomioistuin määrää henkilön liiketoimintakieltoon ja myös päättää sen sisällöstä ja kestosta. Liiketoimintakiellon pituus vaihtelee kolmen ja seitsemän vuoden välillä. (Poliisi 2021c.)

Liiketoimintakiellon noudattamisen valvonnasta Suomessa vastaa poliisi. Liiketoimintakieltoon määrätty henkilö yleensä kutsutaan poliisin kuultavaksi laatimaan selvitys omasta toimeentulostaan ja antamaan myös tiedot työpaikastaan. (Poliisi 2021c.) Liiketoimintakiellon valvonta ei koske pelkästään siihen erikseen määrättyä virkamiestä, vaan se voi tulla kyseeseen esimerkiksi poliisipartion kohdatessa liikennevalvonnan yhteydessä liiketoimintakieltoon määrätyn henkilön (Ranki 2020). Liiketoimintakiellon rikkominen (RL 16:11) on rangaistava teko, josta voidaan tekijälle tuomita sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta.

3 TALOUSRIKOSTUTKINTA

3.1 Talousrikostutkinnasta yleisesti

”Talousrikostutkinnassa tutkittavia rikosnimikkeitä ei opetettu Poliisiammattikorkeakoulussa, ja niiden menestyksekkäs tutkiminen vaatii perehtymistä liike-elämään sekä yhtiöiden ja niiden vastuuhenkilöiden velvollisuuksiin (Karihtala 2020, 199).”

Suomessa talousrikoksia tutkii poliisin lisäksi myös Tulli. Talousrikostutkinnassa tehdään usein myös viranomaisyhteistyötä. (Vero 2021b.) Tässä tutkimuksessa keskitytään pääasiassa poliisin rooliin talousrikostutkinnassa. On kuitenkin tärkeää muistaa, että viranomaisyhteistyö ja myös yksityisen sektorin apu on keskeisessä asemassa talousrikollisuuden torjunnassa (Paasonen 2019).

Poliisi tutkii talousrikoksia sekä valtakunnallisesti Keskusrikospoliisisissa että alueellisesti jokaisella poliisilaitoksilla. Talousrikosten parissa työskentelevien yksiköiden koot vaihtelevat ja voivat organisaatorakenteeltaan sekä tehtävänimikkeiltään poiketa toisistaan. Uusien talousrikostutkijoiden perehdytys tapahtuu yksikön sisällä, ja lisäksi Poliisiammattikorkeakoulu järjestää talousrikostutkintaan liittyvää ammatillista täydennyskoulutusta. (Ranki 2020.) Poliisin takaisin saama rikoshyöty talousrikosten kohdalla on viime vuosina ollut 15–30 miljoonan euron vuositasolla (Vero 2021b). Tarkemmat vuotuiset määrät ovat nähtävissä alla olevasta kuviosta 2.

Kuvio 2. Poliisin takaisin saama rikoshyöty talousrikoksissa (Vero 2021b)

Talousrikostutkinnalle ominaista on suuren asiakirjanäytön hankkiminen. Talousrikostutkinnassa tutkittavat jutut ovat tyypillisesti monimutkaisia ja laajoja sekä vaativat tutkijalta perehtyneisyyttä muun muassa kirjanpito- ja verolainsäädäntöön. (Asianajotoimisto Kinanen & Co 2021.) Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntastrategian toimenpideohjelmaan vuosille 2020–2023 on yhtenä kohtana kirjattu tekoälyn hyödyntäminen esitutkinta-aineiston käsittelyssä (Vero 2021c).

Moni asia globalisoituu, ja myös talousrikosten tekemisessä on nähtävissä sama trendi. Esimerkiksi erilaiset verotukseen liittyvät rikokset ovat yhä useammin valtioiden rajat ylittävää toimintaa, ja tämä tuo viranomaisille erilaisia haasteita. Tämän vuoksi kansallisen viranomaisyhteistyön lisäksi yhteistyön tulee toimia myös eri maan viranomaisten välillä. Tiedon tulisi kulkea reaaliaikaisesti, jotta tehokkuus voidaan tutkinnan näkökulmasta turvata. Erilaisia kansainvälisiä tietojenvaihdon järjestelmiä onkin kehitetty eri maiden välille. (Vero 2020.)

3.2 Talousrikosprosessin kulku

Talousrikosten kohdalla käy usein niin, että jo ennen rikosilmoituksen kirjaamista valvova viranomainen on tehnyt kyseiseen liiketoimintaan liittyen paljon selvitystyötä (Vero 2021b). Varsinainen rikosepäily on voinut olla tiedossa talousrikollisuuden pariin päätyneen yrityksen henkilöstöllä tai vaikkapa julkisuudessa esiintyneissä uutisartikkeleissa jo ennen esitutkinnan käynnistymistä (Laurio 2020b, 103).

Osa tutkittavista jutuista ei etene poliisin talousrikosyksikössä tehtävää esikäsitteilyä pidemmälle, vaan tutkinta päätetään, mikäli asiassa ei ole syytä epäillä tapahtuneen rikosta (Vero 2021b). Esitutkintaa voidaan myös rajoittaa tutkinnanjohtajan esityksestä ja syyttäjän päätöksestä, jolloin esitutkintaa ei suoriteta tai se lopetetaan, vaikka asiassa olisikin syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Tätä sovelletaan niissä tilanteissa, joissa syyttäjä ei arvionsa mukaan nostaisi asiasta kuitenkaan syytettä. Esitutkinnan rajoittaminen voi perustua esimerkiksi tekijän alaikäisyyteen tai esitutkinnan kustannusten ollessa liian suuret tutkittavaan rikokseen nähden. (Syyttäjälaitos 2021.) Esitutkinnan rajoittamisesta säädetään esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 10 §:ssä.

Poliisin käynnistäessä esitutkinnan se viranomaisena myös johtaa sitä ja päättää taktiikasta sekä siinä tarvittavista menetelmistä, kuten pakkokeinojen käytöstä. Syyttäjä puolestaan arvioi oikeudellista näyttöä. Poliisin ja syyttäjän lisäksi esitutkintaan voi osallistua myös niin kutsuttu asiantuntijaviranomainen, esimerkiksi veroviranomainen verorikosten kohdalla, joka omalla substanssiosaamisellaan auttaa esitutkinnan hoitamisessa. (Vero 2021b.)

Esitutkinnan valmistuttua asia etenee poliisilta syyttäjälle, joka päättää asian siirtymisestä syyteharjintaan, asian käsittelystä sakkomenettelyssä tai asian päättämisestä tilanteessa, jossa esimerkiksi

on selvinnyt, ettei rikosta ole tapahtunut lainkaan (Syyttäjälaitos 2021). Asian edetessä käräjäoikeuteen asti käräjäoikeus voi päätyä tuomitsemaan tai hylätä syytteen joko kokonaan tai osittain. Tuomiosta valitettaessa asian käsittely jatkuu ylemmissä oikeusasteissa. Talousrikosprosessin eteneminen poliisin talousrikostutkinnan esikäsittelystä aina käräjäoikeuden antamaan tuomioon asti kestää keskimäärin yli kaksi vuotta. (Vero 2021b.)

4 TUTKIMUS

4.1 Tutkimusmenetelmä

Tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä käytettiin määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimuksessa käytetty aineisto kerättiin Webropol-alustan kautta tehdyllä sähköisellä kyselylomakkeella. Kyselyn kohdistuessa Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoihin tuli Poliisiammattikorkeakoululta hakea tutkimuslupa, joka myönnettiin kesäkuussa 2021. Kyselyn linkki lähetettiin Wilma-viestillä 30.8.2021 825:lle poliisin perustutkintoa (AMK) suorittavalle Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijalle. Kyselyyn vastaaminen oli mahdollista 30.8.–15.9.2021 välisen ajan. Kyselyyn vastasi yhteensä 192 opiskelijaa, jolloin osallistumisasteeksi muodostui noin 23 %. Kyselyyn osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen. Osallistumisaktiivisuutta pyrittiin nostamaan lahjakorttiarvonnalla.

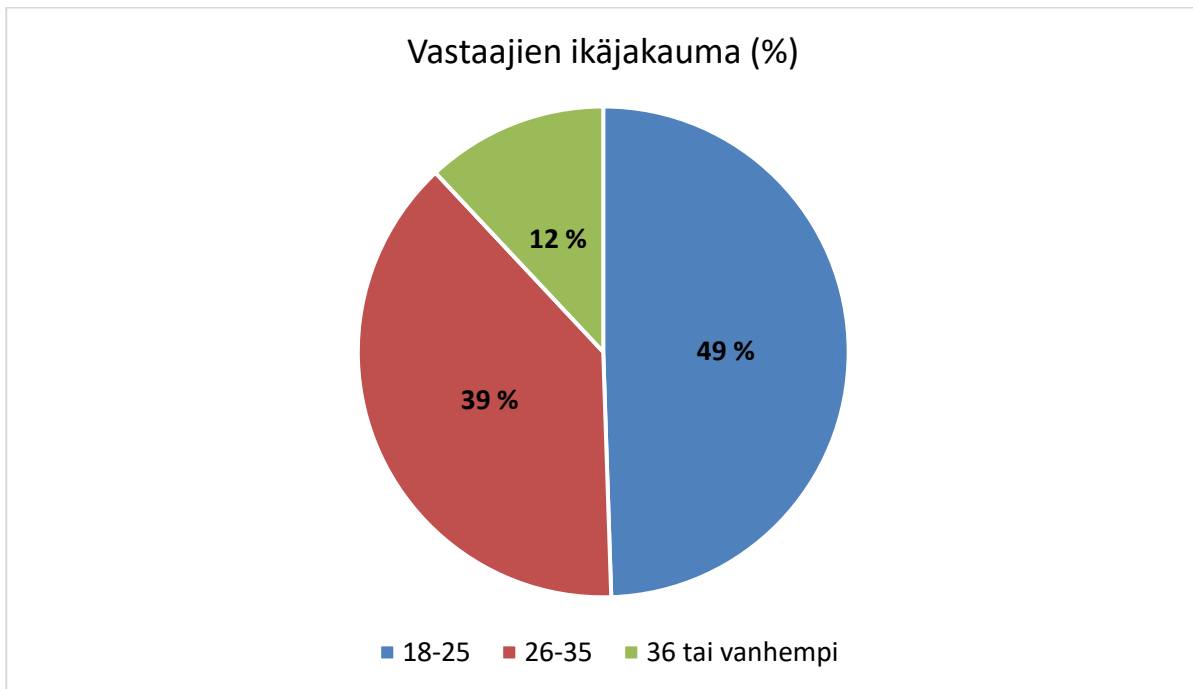
Kyselyssä oli varsinaisia kysymyksiä yhteensä 13. Kahta kysymystä lukuun ottamatta kaikki olivat pakollisia vastata. Kysymyksistä kaksi oli suunnattu ainoastaan tietyn vastausvaihtoehdon edellisessä kysymyksessä valinneille vastaajille. Lisäksi kyselyn lopussa oli vapaan sanan osio sekä yhteystietokenttä lahjakorttiarvontaa varten. Lahjakortti arvottiin yhteystietonsa jättäneiden vastaajien kesken.

Kysely alkoi neljän pakollisen kysymyksen osiolla, jossa selvitettiin vastaajien taustatietoja: ikä, sukupuoli, aiempi koulutustausta ja opintojen etenemisvaihe Poliisiammattikorkeakoulussa vastaushetkellä. Seuraavassa osiossa kartoitettiin viidellä kysymyksellä vastaajien sen hetkistä mielenkiintoa yleisesti poliisin kenttätoiminnan ja tutkinnan välillä sekä talousrikostutkintaa kohtaan. Vastaajilta, jotka eivät voineet kuvitella työskentelevänsä tulevaisuuden työelämässä talousrikostutkinnassa, kysyttiin jatkokysymyksessä, minkä vuoksi talousrikostutkinta ei heitä houkuttele. Lopuksi selvitettiin kahdella pakollisella kysymyksellä vastaajien mielipidettä siitä, tarjoaako Poliisiammattikorkeakoulu heidän mielestään riittävästi opetusta tai tietoa talousrikostutkintaan tai muihin uramahdollisuuksiin liittyen. Vastaajilta, joiden mielestä Poliisiammattikorkeakoulu ei riittävästi koulutuksessaan tarjoa tietoa erilaisista uramahdollisuuksista, selvitettiin lisäkysymyksellä, millaista lisätietoa he kaipaisivat niistä.

4.2 Tutkimustulokset

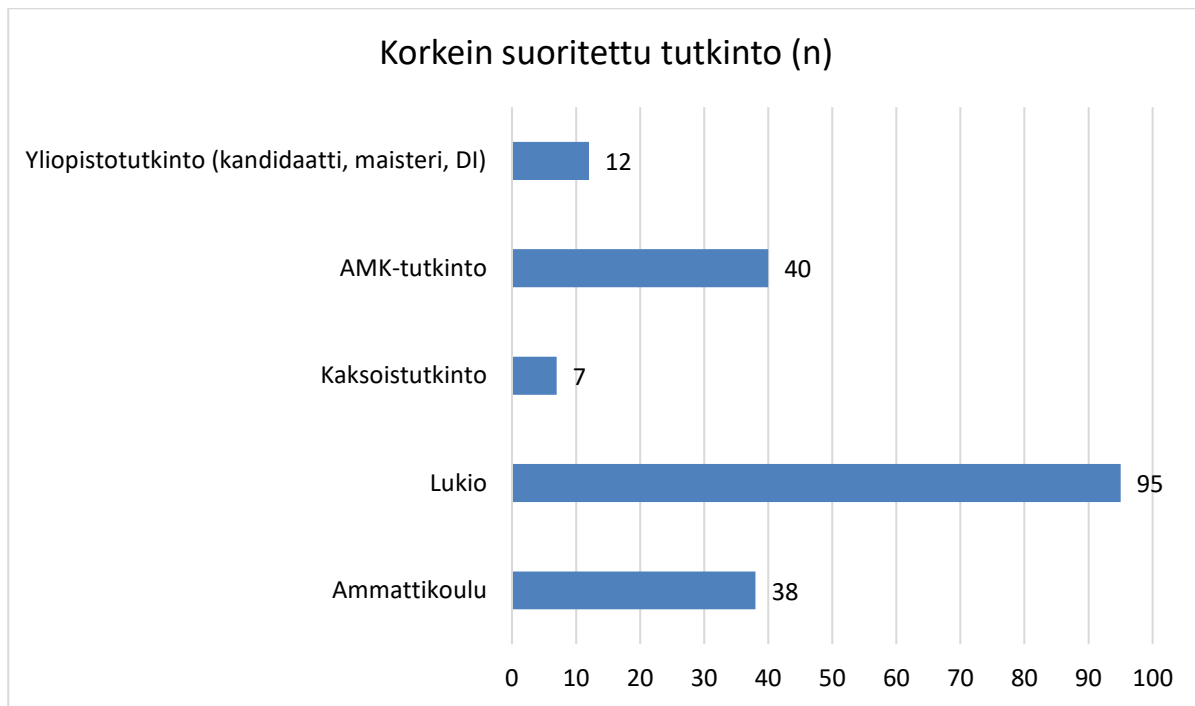
Tutkimustulosten analysoinnin ja esittämisen apuna on käytetty apuna Webropol-alustaa ja Excel-taulukkolaskentasovellusta. Kyselyyn vastanneista 192 henkilöstä 46 % oli miehiä ja 53 % naisia. Yksi vastaaja kertoi sukupuolensa olevan muu tai ei halunnut sitä kertoa. Tutkimustulosten vertaamisessa sukupuolten välillä onkin jätetty erittelemättä vastausvaihtoehdon ”Muu / En halua kertoa” valinneet, koska kyseisen ryhmän osuus kaikista vastaajista oli ainoastaan 0,5 %. Vastaajista lähes

puolet (49 %) oli alle 25-vuotiaita, 39 % oli 26–35-vuotiaita ja loput 12 % yli 36-vuotiaita. Vastaajien ikäjakauma on esitetty alla olevassa kuviossa 3.

Kuvio 3. Vastaajien ikäjakauma

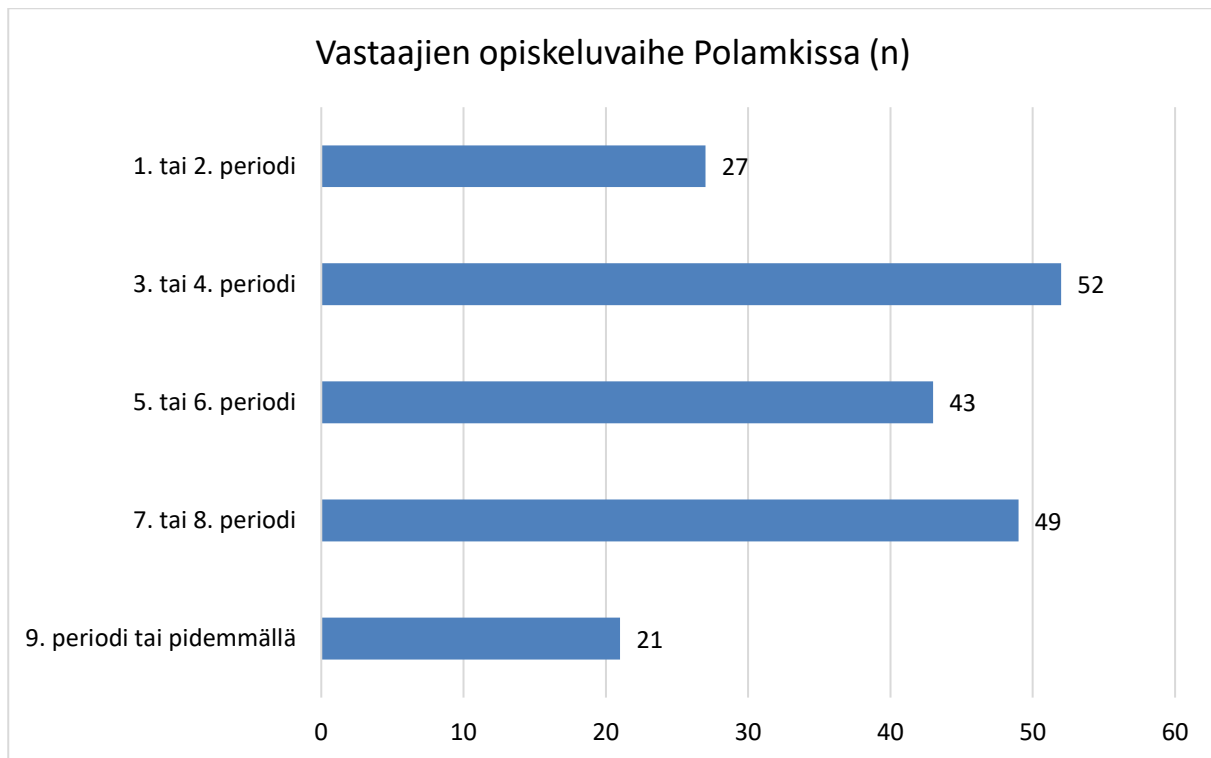
Lähes puolet (49 %) vastaajista kertoi koulutustaustakseen lukion oppimäärän (Kuvio 4). Tässä yhteydessä on syytä huomioida, että vastaajilla voi olla suoritettuna useampiakin eritasoisia tutkintoja, mutta kyselyssä pyydettiin ilmoittamaan ainoastaan korkein suoritettu tutkinto. 21 %:lla vastaajista oli AMK-tutkinto ja 20 %:lla ammattikoulutason tutkinto suoritettuna. Loput vastaajista olivat suorittaneet yliopistotason tutkinnon (4 %) tai kaksoistutkinnon (4 %).

Kuvio 4. Vastaajien korkein suoritettu tutkinto

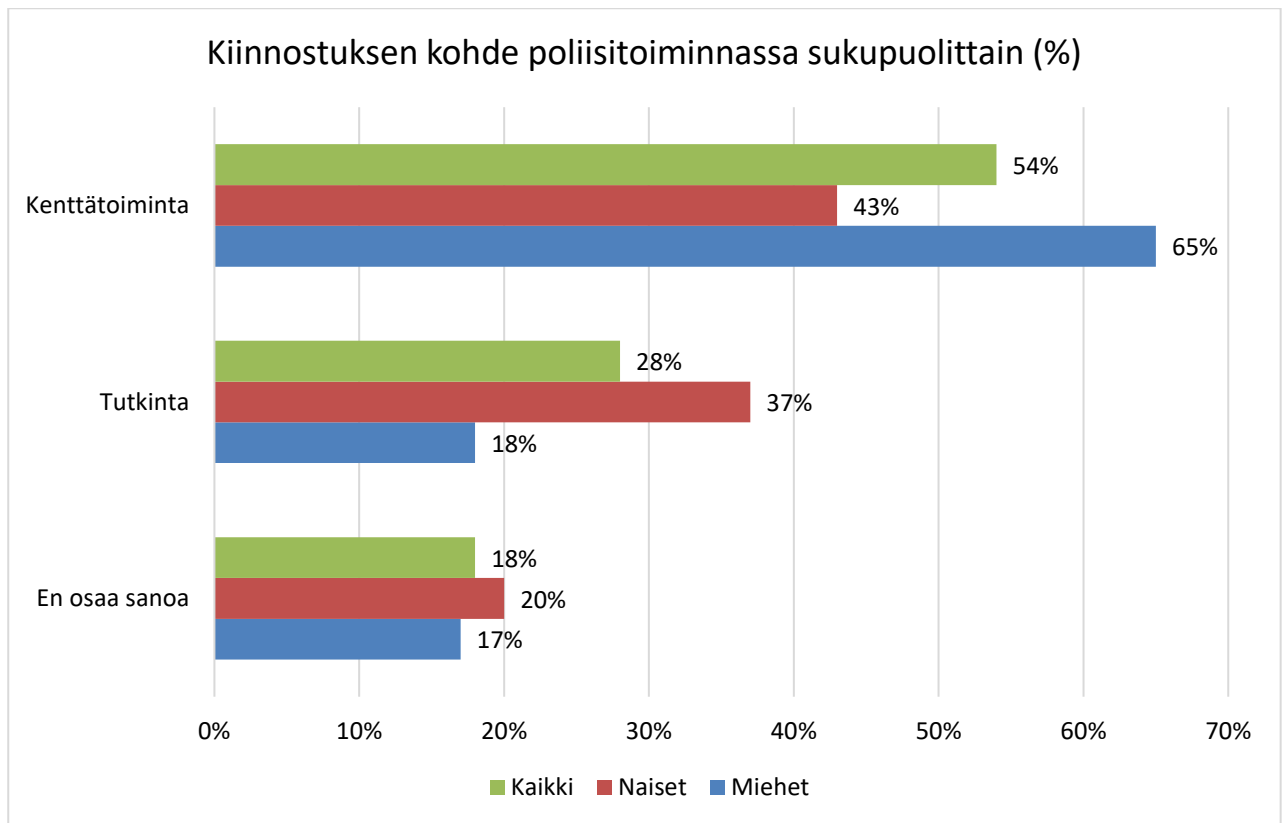
Poliisiammattikorkeakouluun pyrkivän tulee aiemmissa opinnoissaan olla suorittanut vähintään jokin seuraavista: lukion oppimäärä, ylioppilastutkinto, ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto, erikoisammattitutkinto, aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukainen poliisin tutkinto tai ulkomainen koulutus, joka kyseisessä maassa antaa kelpoisuuden korkeakouluopintoihin (Poliisiammattikorkeakoulu 2021a). Tämän vuoksi vastausvaihtoehtona peruskoulua ei ollut lainkaan.

Poliisiammattikorkeakoulun (2021b) lukuvuosi jakautuu neljään periodiin ja tämän tutkimuksen yhteydessä vastaajien taustatietojen selvittämiseksi heiltä kysyttiin, millä periodilla he vastaushetkellä opiskelivat. Vastaajien opiskeluvaihe on esitetty seuraavalla sivulla kuviossa 5. Kuten kuviosta voi todeta, jokaisen vastausvaihtoehdon vastanneita opiskelijoita osallistui kyselyyn. Poliisin perustutkintoon sisältyvä työharjoittelu alkaa 6. periodin jälkeen noin 1,5 vuoden opiskelujen jälkeen (Poliisiammattikorkeakoulu 2021c). Vastaajat, jotka opiskelivat 1.–6. periodilla, eivät siis olleet vielä aloittaneet työharjoittelua ja heitä oli yhteensä 122. Vastaavasti harjoittelun aloittaneita tai sen jo suorittaneita oli yhteensä 70. Tähän voi siis todeta, että lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastaajista eivät vielä olleet aloittaneet työharjoittelua osallistuessaan kyselyyn.

Kuvio 5. Vastaajien opiskeluvaihe Polamkissa

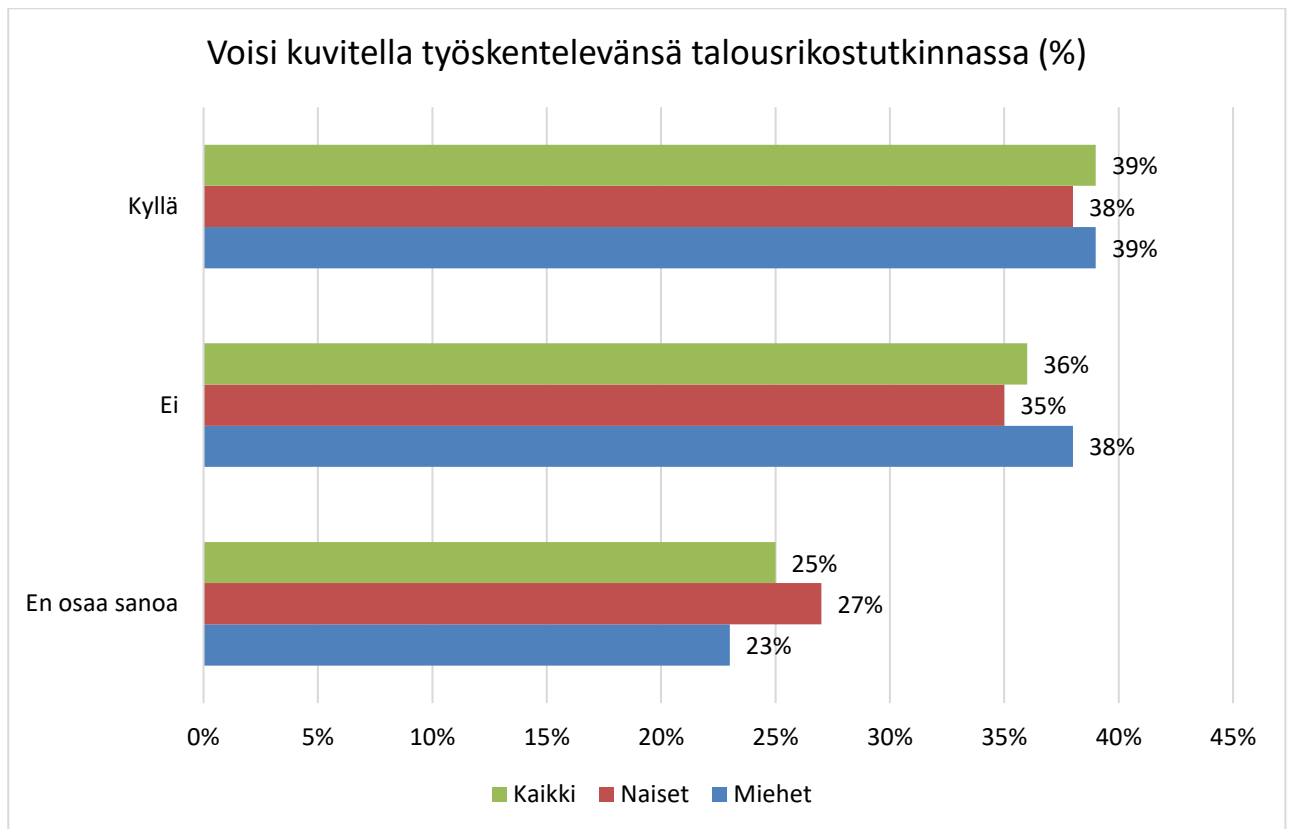
Kyselyn mukaan vastaajista 54 % on enemmän kiinnostunut kenttätoiminnasta kuin tutkinnasta (28 %). Lähes viidennes vastaajista (18 %) ei osannut sanoa kumpi edellä mainituista vaihtoehdoista kiinnosti heitä enemmän. Kiinnostuksen kohde kenttätoiminnan ja tutkinnan välillä sukupuolittain on esitetty seuraavalla sivulla kuviossa 6. Tuloksia tarkasteltaessa sukupuolittain miesten ja naisten välillä on havaittavissa, että kiinnostus kenttätoimintaa kohtaan erottuu selvästi: miehillä kiinnostus oli 65 %, kun taas naisten kohdalla 43 %. Sen sijaan kiinnostus tutkintaa kohtaan erottui lähes kaksinkertaisesti naisten eduksi: heistä 37 % oli enemmän kiinnostunut tutkinnasta, kun taas miehillä vastaava lukema oli 18 %. Tarkasteltaessa kyselystä saatuja tuloksia on syytä muistaa, että vastaaja voi olla kiinnostunut sekä tutkinnasta että kenttätoiminnasta. Kyselyssä selvitettiin, kumpi näistä edellä mainituista vaihtoehdoista vastaajaa kiinnosti enemmän.

Kuvio 6. Kiinnostuksen kohde poliisitoiminnassa sukupuolittain

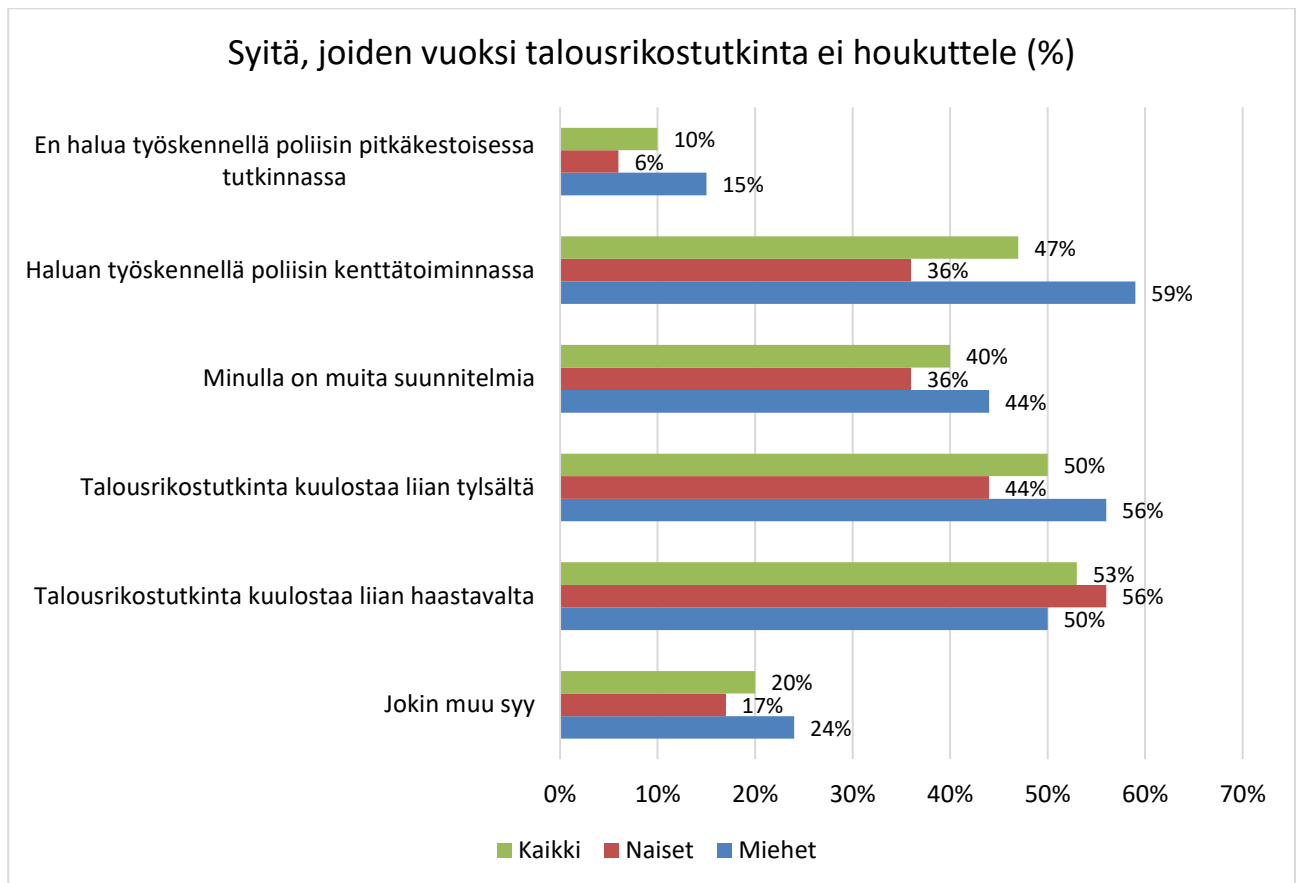
Kyselyssä pyydettiin vastaajia arvioimaan asteikolla 0–10, miten tärkeäksi, arvostetuksi ja mielenkiintoiseksi ja he kokevat talousrikostutkinnan. Talousrikostutkinnan tärkeys osana poliisitoimintaa sai keskiarvoksi 7,9, arvostus 5,8 ja mielenkiintoisuus 5,0. Tuloksista ei ollut havaittavissa merkittäviä eroja vastaajan taustatietojen, kuten esimerkiksi iän perusteella.

Vastaajista 39 % voisi tulevaisuuden työssään kuvitella työskentelevänsä talousrikostutkinnassa (Kuvio 7). Lähes yhtä suuri määrä (36 %) vastaajista sen sijaan ei voisi kuvitella työskentelevänsä sen parissa ja neljännes (25 %) vastaajista ei osannut sanoa. Luvut pysyivät lähes samanlaisina riippumatta siitä, miten pitkälle vastaajat olivat edenneet opinnoissaan Poliisiammattikorkeakoulussa.

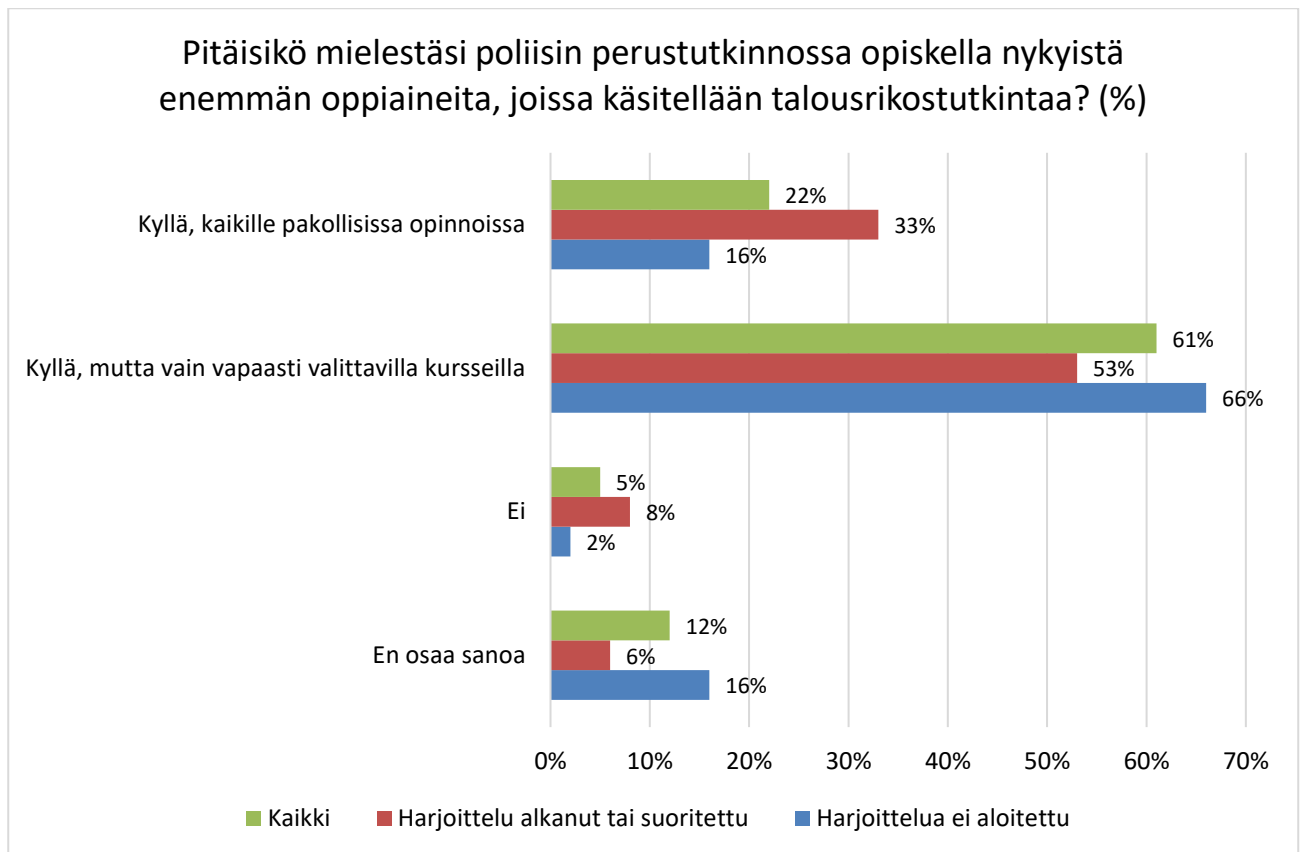
Kuvio 7. Voisi kuvitella työskentelevänsä talousrikostutkinnassa

Vastaajilta, jotka eivät voineet kuvitella työskentelevänsä talousrikostutkinnassa, kysyttiin jatkokysymyksellä syitä tälle. Vastaajat saivat valita useamman vaihtoehdon, ja ne ovat esitetty seuraavalla sivulla kuviossa 8. Tilastoista on havaittavissa, että yleisimmät vastaajien valitsema vaihtoehto olivat talousrikostutkinnan kuulostaminen liian haastavalta (53 %) ja tylsältä (50 %) sekä halu työskennellä poliisin kenttätoiminnassa (47 %). Jos vastaaja valitsi vaihtoehdon ”Jokin muu syy”, tähän pyydettiin kertomaan tarkentavana vastauksena kommentti. Vastauksista korostui vastaajien käsitys talousrikostutkinnassa vaadittavasta matemaattisesta ja liiketaloudellisesta osaamisesta sekä kiinnostuksen puutteesta niiden opettelemiseen, joita he eivät pitäneet omina vahvuuksinaan. Myös kiinnostus muuhun pitkäkestoiseen tutkintaan nousi esiin vastauksissa. Huomionarvoista on myös se, että hyvin harva valitsi vastausvaihtoehdon ”En halua työskennellä poliisin pitkäkestoisessa tutkinnassa”.

Kuvio 8. Syitä, joiden vuoksi talousrikostutkinta ei houkuttele

Kyselyssä selvitettiin myös sitä, pitäisikö opiskelijoiden mielestä poliisin perustutkinnossa opiskella nykyistä enemmän oppiaineita, joissa käsitellään talousrikostutkintaa. Saadut vastaukset ovat nähtävissä seuraavalla sivulla olevasta kuviosta 9. Valtaosa (61 %) vastaajista oli sitä mieltä, että tällaista opetusta tulisi olla nykyistä enemmän, mutta ainoastaan vapaasti valittavissa opinnoissa. 22 % vastaajista oli sitä mieltä, että kaikille pakollisissa opinnoissa tulisi käsitellä talousrikostutkintaa nykyistä enemmän. 12 % vastaajista valitsi vaihtoehdon ”En osaa sanoa” ja vain pieni osa (5 %) ei kaivannut nykyistä enempää talousrikostutkintaan liittyvää opetusta. Vastauksista on havaittavissa harjoittelun aloittaneiden tai sen jo suorittaneiden vastaajien selvästi suuremman osan (33 %) kuin niiden, joilla harjoittelu ei vielä ollut alkanut (16 %), olevan sitä mieltä, että kaikille pakollisissa opinnoissa pitäisi nykyistä enemmän käsitellä talousrikostutkintaa.

Kuvio 9. Pitäisikö mielestäsi poliisin perustutkinnossa opiskella nykyistä enemmän oppiaineita, joissa käsitellään talousrikostutkintaa?

Ainoastaan 16 % vastaajista oli sitä mieltä, että Poliisiammattikorkeakoulun kaikille pakollisissa opinnoissa tarjotaan riittävästi tietoa erilaisista uramahdollisuuksista. Enemmistö vastaajista (58 %) koki, ettei uramahdollisuuksista tarjota riittävästi tietoa ja loput, noin neljännes (26 %) vastaajista ei osannut sanoa. Niiltä vastaajilta, joiden mielestä Poliisiammattikorkeakoulun kaikille pakollisissa opinnoissa ei tarjota riittävästi tietoa erilaisista uramahdollisuuksista tai eivät osanneet tähän ottaa kantaa, kysyttiin jatkokysymyksellä, millaisista uramahdollisuuksista he erityisesti kaipaivat lisätietoa. Vastauksista nousi esiin erityisesti kolme seuraavaa teemaa: haluttaisiin yleistietoa uramahdollisuuksista poliisina, kuulla uratarinoita eri tehtäviin erikoistuneilta poliiseilta sekä yleistietoa erilaisiin tehtäviin hakeutumisista ja pääsyvaatimuksista niihin liittyen. Myös jatkokoulutusmahdollisuuksista poliisin perustutkintokoulutuksen haluttaisiin saada lisää yleistietoa. Talousrikostutkinta ei erityisemmin noussut vastauksissa esille vastaajien toivoessa enemmän yleistietoa kaikista uramahdollisuuksista. Alle on koottu muutamia vastaajien kirjoittamia kommentteja:

- ”Opintojen aikana voisi olla eri uravalintoja tehneitä poliiseja kertomassa omasta työstään. Näin saisi konkreettisemmän kuvan poliisin eri tehtävistä. Ehkä koronalla on ollut vaikutus siihen, ettei tätä mahdollisuutta ainakaan viime aikoina ole ollut.”

- *"Orientoivissa opinnoissa voitaisiin käydä paremmin läpi, mitä kaikkea poliisin ammatissa voisi tehdä. Tällä hetkellä vaikuttaa enemmän pintaraapaisulta."*
- *"Pieni oppituntipaketti, missä kerrottaisi hyvin lyhyesti (lähes) kaikista mahdollisista vaihtoehdoista, olisi hyvä. Sen jälkeen voisi itse ottaa selvää enemmän kiinnostavista vaihtoehdoista."*
- *"Eri sektoreilla työskentelevät poliisit voisivat tulla koululle enemmän kertomaan omasta työstään."*
- *"Miten poliisissa pääsee etenemään erilaisiin tehtäviin? Onko poliisilla omia kursseja, joita käydään vai pitääkö varautua opiskelemaan toista tutkintoa kuten oikeustiedettä?"*

Vapaan sanan osiossa vastaajat toivat selkeästi esille henkilökohtaisen kokemuksensa siitä, että talousrikostutkinta on ollut hyvin vähän esillä heidän saamassaan koulutuksessa joko Poliisiammatikorkeakoulussa tai työharjoittelujaksolla. Hyvin monen vastaajan kommenteissa toivottiin ylipäänsä lisätietoa erilaisista uramahdollisuuksista poliisina. Osa harjoittelun jo suorittaneista vastaajista mainitsi päässeensä harjoittelujaksolla perehtymään itseään kiinnostavaan tutkintaryhmään, kun taas osalla harjoittelijoista se ei toiveistaan huolimatta ollut toteutunut lainkaan. Alla on esitetty muutamia vastaajien vapaan sanan osio kommentteja:

- *"Uskon, että on haastavaa saada porukkaa lähtemään tuohon (talousrikostutkintaan), mutta asiaan vaikuttaa tietämättömyys."*
- *"Talousrikostutkintaa ei yleisesti pidetä kovin kiinnostavana, vaikka siellä tutkitaan hyvin paljon yhteiskunnallisesti kiinnostavia caseja. Tätä voisi mainostaa enemmän. Lisäksi olisi hyvä, jos valinnaisena oppiaineena olisi jokin johdatus talousrikostutkintaan -kurssi."*
- *"Mielestäni talousrikostutkinta on turhan aliarvostettua, vaikka sitä käsittelevä luento tutkintoon kuuluukin ja luento oli (ainakin meidän kurssillamme) erittäin mukava ja talousrikostutkintaan tempaava."*
- *"Ei niitä opintoja ole pakko tarjota nimenomaan talousrikostutkinnan osalta, mutta olisi hyvä, jos vapaavalintaisissa opinnoissa voisi profiloitua poliisin eri tutkinta- tai toiminta-aloille. Näin voisi kartoittaa eri aloja ja niiden sopivuutta itselle sekä syventyä jo valmiiksi niihin aihepiireihin, jotka tulevaisuudessa kiinnostavat."*
- *"Herätti vain miettimään, miten paljon talousrikostutkinnasta puhutaan koulussa. Ei siis käytännössä ollenkaan..."*

5 POHDINTA

5.1 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksen yhtenä olennaisena asiana on välttää virheellisen informaation syntyminen. Tämän vuoksi tutkimuksen yhteydessä tulee myös sen luotettavuutta arvioida. Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksesta saatujen tulosten toistettavuutta, kun taas validiteetti niiden pätevyyttä. Reliabiliteetti eli tutkimustulosten toistettavuus pitäisi näkyä siten, että kaksi eri tutkijaa päätyisi tutkimuksessa samanlaisiin tuloksiin. Validiteettiä eli tässä yhteydessä tutkimuksen ja sen tulosten pätevyyttä voidaan lähestyä sitä kautta, onko tutkimuksessa mitattu tai selvitetty juuri sitä, mitä tarkoituksenakin on ollut. Kääntäen ajateltuna, jos tutkimuksen validiteetti ei toteudu, silloin on mitattu eri asiaa kuin mitä alun perin tarkoitus on ollut. Tutkimuksen validiteetti saattaa kärsiä myös silloin, jos tutkimuksessa toteutetun kyselyn vastaajat ymmärtävät kysymykset eri tavalla kuin tutkija on ne laatinut, ja käsittelee tutkimustulokset oman ajattelumallinsa mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Saja-vaara 2014, 231–232.)

Kyselyyn osallistui yhteensä 192 opiskelijaa, joista naisia 102 ja miehiä 89. Yksi vastaajista ilmoitti sukupuolekseen muun tai ei halunnut sitä kertoa. Sukupuolijakaumaa tarkasteltaessa naisten (53 %) osuus oli miehiä suurempi (46 %). Poliisiammattikorkeakouluun viime vuosina valituista opiskelijoista hieman yli kolmannes on ollut naisia (Poliisiammattikorkeakoulu 2021d), joten tästä voi päätellä naisten osallistuneen kyselyyn miehiä ahkerammin. Tällä voi olla vaikutusta tutkimuksen reliabiliteettiin miesten osallistumisasteen jäädessä naisia alhaisemmaksi.

Tutkimuksen reliabiliteettia on syytä tarkastella myös vastaajien opintojen etenemisvaiheen kautta: vastaajista lähes kaksi kolmasosaa (64 %) ei vastaushetkellä ollut aloittanut osana poliisin perustutkintoa suoritettavaa työharjoittelua. Toisin sanoen he eivät vielä ole päässeet käytännön harjoittelun kautta kokemaan poliisin päivittäistyötä ja sitä kautta arvioimaan omaa suhtautumistaan eri poliisin toimintoihin.

Kyselyn alussa vastaajilta kysyttiin heidän perustietojaan, kuten ikää ja sukupuolta. Jos vastausmäärä olisi merkittävästi suurempi siten, että vastaajat voitaisiin ryhmitellä perustietoja vertailemalla moniin riittävän suuriin eri ryhmiin, tutkimuksesta saisi hyvinkin tarkkoja tiettyjä ryhmiä koskevia tutkimustuloksia. Silloin voisi esimerkiksi vertailla vastaajien perustietojen perusteella, ketkä olivat eniten ja ketkä vähiten kiinnostuneita työskentelemään talousrikostutkinnassa. Esimerkiksi yli 36-vuotiaita lukion tai kaksoistutkinnon suorittaneita opiskelijoita kyselyyn osallistui ainoastaan viisi, joten virhemarginaali nousisi aivan liian suureksi esitettäessä tällaisesta ryhmästä erillisiä tuloksia. Luotettava vertailu eri ryhmien välillä vaatisi jokaiseen ryhmään vähintään 30 vastaajaa (Vilkkä 2015, 57).

Tutkimuksen validiteettia on mahdollista vahvistaa käyttämällä tutkimusmenetelmänä standardoidun kyselyn lisäksi myös haastattelua. Useamman kuin yhden tutkimusmenetelmän käyttö samassa tutkimuksessa tunnetaan myös termillä triangulaatio (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 233). Tässä tutkimuksessa haastateltavaksi olisi voinut pyytää esimerkiksi Poliisiammattikorkeakoulun rehtoria, opettajaa tai opiskelijavalinnoissa mukana olevaa henkilökuntaan kuuluvaa työntekijää. Haastattelukysymysten rungon olisi tällöin voinut rakentaa kyselystä saatujen tulosten kautta.

5.2 Johtopäätökset, kehitysehdotukset ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimustulosten perusteella vastaajat kokivat talousrikostutkinnan tärkeäksi keskiarvon ollessa 7,9 asteikolla 0–10. Sen sijaan talousrikostutkinnan arvostus ja mielenkiintoisuus ei vastaajien keskuudessa noussut läheskään samoihin lukemiin arvostuksen ollessa 5,8 ja mielenkiintoisuuden 5,0. Talousrikostutkinnan mielenkiintoisuuden saama melko alhainen lukema ei itseäni yllättänyt, koska käänteisesti ajatellen, jos talousrikostutkinta mielletäisiin erityisen mielenkiintoisesti uravaihtoehdoksi, siitä aivan varmasti keskusteltaisiin huomattavasti enemmän opiskelijoiden keskuudessa.

Talousrikostutkinnan kokeminen tärkeäksi osana poliisitoimintaa kertoo mielestäni yleisellä tasolla opiskelijoiden olevan melko yhteiskuntavaltuutuneita. Vastaajien keskiarvovastaus, 7,9 oli jopa suurempi kuin itse osasin odottaa. Käsitkseni mukaan poliisikoulutukseen hakeutuu paljon henkilöitä, jotka odottavat työtehtäviltään jännittäviä ja vaihtelevia tilanteita, ja pitkäkestoisesta tutkinnasta lukeutuva talousrikostutkinta ei välttämättä tämän vuoksi herätä kovin suurta mielenkiintoa opiskelijoiden keskuudessa. Kaikkia tärkeiksi koettuja asioita ei kuitenkaan aina pidetä erityisen mielenkiintoisena. Esimerkiksi säännöllistä palkkatulosta säästämistä voidaan yleisesti pitää erittäin tärkeänä asiana taloudenpidon kannalta, mutta se saatetaan kuitenkin asiana kokea tylsäksi. Vastaajista puolet kokivatkin talousrikostutkinnan liian tylsäksi.

Tutkimuksen perusteella enemmistö vastaajista oli enemmän kiinnostunut kenttätoiminnasta (54 %) kuin tutkinnasta (28 %). Naisten ja miesten välillä oli havaittavissa selkeä ero: naisista 38 % koki tutkinnasta kenttätoimintaa mielenkiintoisemmaksi, kun taas miesten kohdalla vastaava lukema oli noin puolet pienempi (18 %). Tästä merkittävästä erosta huolimatta miehistä ja naisista kuitenkin yhtä suuri osa voisi kuvitella työskentelevänsä talousrikostutkinnassa: kaikista vastaajista 39 %, naisista 38 % ja miehistä 39 % voisi kuvitella työskentelevänsä talousrikostutkinnassa. Tämä mielestäni osoittaa varsin hyvin sen, että kenttätoiminta varsinkin miesten kohdalla kiinnostaa vain huomattavasti enemmän kuin tutkinta. Tästä ei kuitenkaan tule vetää sellaista johtopäätöstä, että tutkinta, varsinkin pitkäkestoinen tutkinta, ei poliisiopiskelijoita kiinnostaisi. Talousrikostutkinta ei houkuttele vastaajia, koska se koetaan liian tylsäksi, halutaan työskennellä kenttätoiminnassa tai toteuttaa muita suunnitelmia omalla uralla.

Kyselytutkimuksen toteuttaminen Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoille onnistui mielestäni hyvin varsin suuren vastausmäärän saamisen näkökulmasta. Kysely oli auki noin kaksi viikkoa ja varsinkin ensimmäisten päivien aikana kyselyyn vastasi useita opiskelijoita. Kyselyn yhteydessä suoritettu lahjakorttiarvonta mielestäni lisäsi osallistumisaktiiviteettia: arvontaan osallistui 150 opiskelijaa, toisin sanoen yli kolme neljäsosaa kaikista vastaajista. Vastausmäärää olisi voinut saada kasvatettua vielä suuremmaksi lähettämällä kaikille opiskelijoille vielä erillisen muistutusviestin ennen kyselyn sulkeutumista sekä pidentämällä kyselyn aukioloaika.

Minua olisi kiinnostanut tässä tutkimuksessa toteuttaa kyselystä saatujen tulosten rinnalle vielä erillinen haastattelu, jossa olisin Poliisiammattikorkeakoulun henkilökunnan edustajaa, esimerkiksi rehtoria, haastatellessani pyrkinyt selvittämään, onko kyselyn tuloksissa jotakin suuresti yllättävää tai toisaalta perusteluja tai vahvistusta tutkimustuloksille. Tämä olisi voinut tuoda lisää näkökulmaa kyselystä saaduista tuloksista tehtäviin johtopäätöksiin. Tällä tavoin haastattelu olisi mielestäni lisännyt tutkimuksen reliabiliteettia merkittävästi ja jonkin verran myös validiteettia. Haastattelun toteuttaminen ei kuitenkaan tämän tutkimuksen yhteydessä onnistunut aikataulullisista syistä.

Vastaajat toivat varsin selkeästi vapaan sanan tekstivastauksissaan esille toiveen siitä, että Poliisiammattikorkeakoulun opetuksessa tarjottaisiin enemmän yleistietoa erilaisista mahdollisuuksista edetä omalla poliisiuralla. Moni vastaaja myös toivoi, että koululla järjestettäisiin teemapäiviä, joissa opiskelijat saisivat kuulla erilaisista uratarinoista jo uraa tehneiltä poliiseilta itseltään. Moni vastaajista myös esitti toiveen, että opiskelijoilla olisi mahdollisuus omatoimisesti tutustua erilaisiin poliisiorganisaation tarjoamiin uramahdollisuuksiin. Moni vastaajista painotti myös sitä, että edellä mainittu tieto oli selkeästi yhdestä paikasta saatavissa, esimerkiksi Moodlen-oppimisalustalla. Myös itse kannatan tällaista tietopankkia, joka voisi sisältää esimerkiksi videoita ja muuta esitysmateriaalia erilaisista uramahdollisuuksista. Haasteena tässä tosin on se, että esimerkiksi säädösten tai toimintamallien muuttuessa materiaalissa onkin vanhaa tietoa eikä kukaan välttämättä ole sitä hetken päivittämässä ajan tasalle.

Tutkimuksen aikana syntyi paitsi kehitysehdotuksia nyt tehdystä tutkimuksesta myös jatkotutkimusaiheita, joita voisi tulevissa opinnäytetöissä selvittää. Tulevaisuudessa voisi toteuttaa tutkimuksen, mitä urasuunnitelmia poliisiopiskelijoilla ylipäänsä on ja tutkintaa tarkemmin mietittäessä, mitkä tutkintahaarat heitä eniten kiinnostavat ja mistä syistä. Saadut tutkimustulokset voisivat olla mielenkiintoista luettavaa niin työnantajan kuin opiskelijarekrytoinnin näkökulmasta. Poliisiopiskelijoiksi hakeutuu kuitenkin hyvin erilaisissa elämänvaiheissa ja erilaisilla taustoilla olevia ihmisiä eri puolilta Suomea, joten vastauskirjo saattaisi olla hyvinkin laaja. Myös tämän tutkimuksen yhteydessä toteutetussa kyselyssä olisi voinut selvittää, mitkä tutkintahaarat opiskelijoita toisaalta eniten ja toisaalta vähiten kiinnostavat. Tällöin olisi voinut vertailla vastauksia eri tutkintahaarojen osalta ja saada vielä paremman käsityksen siitä, mihin talousrikostutkinta asettuu eri tutkintahaaroihin nähden. Kolmantena jatkotutkimusaiheena nostan erikostumisen mahdollisuuden poliisin perustutkinnossa.

Tutkimuksessa voisi paneutua siihen, olisiko yleistä tarvetta tai halua muuttaa poliisin perustutkinnon rakennetta sellaiseksi, että jo opiskeluvaiheessa voisi vaikuttaa omaan erikoistumiseensa esimerkiksi työharjoittelun aikana. Tutkimuksen keskeiset johtopäätökset, kehitysehdotukset ja jatkotutkimusaiheet ovat koosteena nähtävissä kaaviosta 2.

Johtopäätökset	Kehitysehdotukset	Jatkotutkimusaiheet
<ul style="list-style-type: none">• Talousrikostutkinta koetaan tärkeäksi, mutta ei kovin arvostetuksi ja mielenkiintoiseksi• Talousrikostutkinta ei houkuttele monia, koska sitä pidetään haastavana tai tylsänä	<ul style="list-style-type: none">• Uramahdollisuuksista yksi tietopankki ja teemapäiviä• Haastattelun toteuttaminen kyselyä täydentävänä• Vastausmäärän kasvattaminen muistutusviestillä	<ul style="list-style-type: none">• Poliisiopiskelijoiden urasuunnitelmien selvittäminen• Tutkintahaarojen mielenkiinnon selvittäminen ja niiden vertailu poliisiopiskelijoiden keskuudessa• Erikoistumisen mahdollisuudet poliisin perustutkinnossa

Kaavio 2. Tutkimuksen johtopäätökset, kehitysehdotukset ja jatkotutkimusaiheet

6 YHTEENVETO

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää talousrikostutkinnan houkuttelevuutta poliisiopiskelijoiden keskuudessa. Tutkimukseen asetettiin seuraavat tutkimuskysymykset: Miten houkuttelevana uramahdollisuutena poliisiopiskelijat näkevät talousrikostutkinnan, ja millaisia asenteita ja käsityksiä poliisiopiskelijoilla on talousrikostutkintaan liittyen.

Tutkimuksen teoriaosuus on rakennettu kahdesta osiosta: talousrikollisuudesta ja talousrikostutkinnasta. Talousrikollisuuden teoriaosio pitää sisällään yleistuntemusta talousrikollisuudesta, sen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja keskeisistä rikoslain tunnusmerkistöistä. Talousrikostutkinnan alla puolestaan perehdytään talousrikostutkintaan ja talousrikosprosessin kulkuun yleisellä tasolla.

Tutkimusmenetelmänä on käytetty määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta sähköistä kyselyä hyödyntämällä. Kyselyn linkki lähetettiin Wilma-viestillä 825:lle Poliisiammattikorkeakoulun poliisin perustutkintoa suorittavalle opiskelijalle. Kyselyyn vastasi yhteensä 192 opiskelijaa osallistumisasteen ollessa 23 %. Kyselystä saaduista tuloksista saatiin koko perusjoukkoa koskevia tutkimustuloksia, ja lisäksi ryhmän sisällä tuloksia verrattiin keskenään muun muassa vastaajan sukupuolen tai iän perusteella. Vastaajien sukupuolijakaumaa verrattaessa Poliisiammattikorkeakouluun viime vuonna valittuihin opiskelijoihin voidaan todeta naisten osallistuneen kyselyyn miehiä aktiivisemmin.

Tutkimuksen mukaan talousrikostutkintaa pidetään poliisiopiskelijoiden keskuudessa tärkeänä, muttei kuitenkaan niin arvostettuna ja mielenkiintoisena poliisitoiminnassa. Vastaajien keskiarvovastaukset asteikolla 0–10 talousrikostutkinnasta osana poliisitoimintaa olivat seuraavat: tärkeys 7,8, arvostus 5,8 ja mielenkiintoisuus 5,0. Tästä huolimatta 39 % vastaajista voisi kuvitella työskentelevänsä talousrikostutkinnassa. He, jotka eivät voisi kuvitella talousrikostutkinnassa työskentelevänsä perustelivat kantaansa muun muassa talousrikostutkinnan tylsyydellä ja haastavuudella.

Tutkimuksen lopussa on esitelty tutkimusprosessin aikana syntyneet jatkotutkimusaiheet. Tutkimusaiheet koskevat poliisiopiskelijoita ja poliisin perustutkintoa, ja ovat seuraavat: 1) poliisiopiskelijoiden urasuunnitelmat, 2) eri tutkintahaarojen houkuttelevuus ja 3) erikoistuminen poliisin perustutkinnossa.

LÄHTEET

- Aamulehti 2018: Oikeus vangitsi venäläisen ja virolaisen miehen Airiston Helmen talousrikoksista epäiltynä – yhtiötä omistavalla venäläismiehellä on ”kultainen passi”. Luettavissa: <https://www.aamulehti.fi/uutiset/art-2000007314365.html>. Luettu 1.10.2021.
- Asianajotoimisto Kinanen & Co 2021: Talousrikosasiat. Luettavissa: <https://www.tapiokinanen.com/talousrikosasiat/>. Luettu 24.9.2021.
- Finsta 2021a: Kirjanpitorikokset. Luettavissa: <https://finsta.fi/osaamisalueet/talousrikosoikeuden-kaynnit/kirjanpitorikokset/>. Luettu 26.9.2021.
- Finsta 2021b: Velallisen rikokset. Luettavissa: <https://finsta.fi/osaamisalueet/talousrikosoikeuden-kaynnit/velallisen-rikokset/>. Luettu 26.9.2021.
- Finsta 2021c: Arvopaperimarkkinarikokset. Luettavissa: <https://finsta.fi/osaamisalueet/talousrikosoikeuden-kaynnit/arvopaperimarkkinarikokset/>. Luettu 26.9.2021.
- Finsta 2021d: Liiketoimintakielto. Luettavissa: <https://finsta.fi/osaamisalueet/talousrikosoikeuden-kaynnit/liiketoimintakielto/>. Luettu 5.10.2021.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2014: Tutki ja kirjoita. 19. painos. Helsinki: Tammi.
- Interpol 2021: Financial crime. Luettavissa: <https://www.interpol.int/Crimes/Financial-crime>. Luettu 7.10.2021.
- Kaleva 2011: Poliisi kampanjoi harmaata taloutta vastaan. Luettavissa: <https://www.kaleva.fi/poliisi-kampanjoi-harmaata-taloutta-vastaan/2411589>. Luettu 1.10.2021.
- Karihtala, Mia 2020: Elämänlanka. Teoksessa: Vesterbacka, Marko (toim.) 2020: Kun isolla kengällä astuu, jää iso jälki. Kahdeksantoista näkökulmaa poliisin työhön. 4., uudistettu laitos. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu, 103–122. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/267638/Kun_isolla_kengalla_2020_netti.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 14.9.2021.
- Kallio, Teppo 2018: Uusien talousrikostutkijoiden perehdytys Hämeen poliisilaitoksessa. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/155023/ON_Kallio.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 5.10.2021.
- Koivisto, Panu 2017: Talousrikostutkinta ja sen ominaispiirteet. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/132892/ON_%20Koivisto_Panu.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 1.3.2021.
- Laurio, Juha-Matti 2020a: Talousrikosten ennaltaehkäisy ja havaitseminen. Kauppakamari.
- Laurio, Juha-Matti 2020b: Talousrikosten tutkinta ja tutkintapyynnön laatiminen. Kauppakamari.
- Mansikkamäki, Suvi-Tuuli & Kankaanranta, Terhi & Ranki, Mika & Muttilainen, Vesa 2017: Talousrikostutkinta poliisissa vuonna 2015. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 127. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Paasonen, Jyri 2019: Valkokaulusrikollisuus. Blogi valkokaulusrikollisuudesta. Luettavissa: <https://jyripaasonen.fi/tag/valkokaulusrikollisuus/>. Luettu 15.9.2021.

Paukku, Eelis 2021: Rikoslain luku 29: Rikoksista julkista taloutta vastaan. Lakitoimisto KPF. Luettavissa: <https://www.kpflaki.com/post/rikoslain-luku-29-rikoksista-julkista-taloutta-vastaan>. Luettu 25.9.2021.

Poliisi 2021a: Talousrikokset. Luettavissa: <https://poliisi.fi/talousrikokset>. Luettu 15.9.2021.

Poliisi 2021b: Rahanpesu. Luettavissa: <https://poliisi.fi/rahanpesu>. Luettu 15.9.2021.

Poliisi 2021c: Liiketoimintakiellot. Luettavissa: <https://poliisi.fi/liiketoimintakiellot>. Luettu 5.10.2021.

Poliisiammattikorkeakoulu 2021a: Vaatimukset hakijalle. Luettavissa: <https://polamk.fi/hakuvaatimukset>. Luettu 16.9.2021.

Poliisiammattikorkeakoulu 2021b: Lukuvuoden aikataulut. Luettavissa: <https://polamk.fi/lukuvuoden-aikataulut>. Luettu 16.9.2021.

Poliisiammattikorkeakoulu 2021c: Tutkinnon rakenne. Luettavissa: <https://polamk.fi/tutkinnon-rakenne>. Luettu 16.9.2021.

Poliisiammattikorkeakoulu 2021d: Tilastotietoa poliisi (AMK) -hakijoista. Luettavissa: <https://polamk.fi/tilastotietoa-hakijoista>. Luettu 23.9.2021.

Ranki, Mika 2020: Poliisin talousrikostutkinta ja korruption tunnistaminen. Poliisiammattikorkeakoulun oppilaitosverkon Moodle-oppimisympäristöstä. Sisäinen lähde. Luettavissa: <https://moodle.polamk.fi/mod/resource/view.php?id=78731>. Luettu 1.3.2021.

Sisäministeriö 2021: Talousrikollisuus ja harmaa talous. Luettavissa: <https://intermin.fi/poliisi-asiat/talousrikollisuus-ja-harmaa-talous>. Luettu 14.9.2021.

Syyttäjälaitos 2021: Esitutkinta. Luettavissa: <https://syyttajalaitos.fi/esitutkinta>. Luettu 29.9.2021.

Työsuojeluhallinto 2021a: Harmaa talous. Luettavissa: <https://www.tyosuojelu.fi/harmaa-talous>. Luettu 25.9.2021.

Työsuojeluhallinto 2021b: Anna vihje harmaasta taloudesta. Luettavissa: <https://www.tyosuojelu.fi/harmaa-talous/anna-vihje>. Luettu 25.9.2021.

Vero 2020: Uusia kansainvälisen tietojenvaihdon välineitä talousrikostorjuntaan. Luettavissa: <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/torjunta/hankkeet-ja-valvonta/>. Luettu 24.9.2021.

Vero 2021a: Harmaan talouden ja talousrikollisuuden määritelmä. Luettavissa: <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/laajuus/m%c3%a4%c3%a4ritelm%c3%a4/#harmaa-taloustalousrikollisuussivustolla>. Luettu 25.9.2021.

Vero 2021b: Näin talousrikosprosessi etenee. Luettavissa: <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/torjunta/torjuntatilastot/rikostorjunta/>. Luettu 15.9.2021.

Vero 2021c: Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntastrategia ja toimenpideohjelma. Luettavissa: <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/torjunta/torjuntaohjelma/>. Luettu: 24.9.2021.

Vilka, Hanna 2007: Tutki ja mittaa – Määrällisen tutkimuksen perusteet. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Luettavissa: <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>. Luettu 18.5.2021.

LIITE 1: SAATEVIESTI POLIISIOPIISKELIJOILLE

Hei opiskelijakollegat!

Tutkin opinnäytetyössäni talousrikostutkinnan houkuttelevuutta poliisiopiskelijoiden (AMK) keskuudessa. Osana opinnäytetyötä teetän kyselyn, johon kaikki poliisin perustutkintoa suorittavat opiskelijat saavat osallistua.

Kyselyyn osallistuminen vie ainoastaan muutaman minuutin eikä vaadi erityistä tuntemusta tai mielenkiintoa talousrikostutkintaa kohtaan. Yhteystietonsa (nimi ja s-posti) jättäneiden kesken arvotaan 25 euron arvoinen Fazer Storen lahjakortti! Yhteystietoja ei käytetä muuhun kuin arvontaan.

Kyselyyn pääset [tästä](#). Kysely on avoinna 15.9.2021 asti. Arvonnan voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti s-postiin.

Kiitos vaivannäöstä ja menestystä opintoihinne!

Ystävällisin terveisin

Kalle Väänänen

20201C

LIITE 2: KYSELYLOMAKE

Talousrikostutkinnan houkuttelevuus

 Pakolliset kentät merkitään asteriskilla (*) ja ne tulee täyttää lomakkeen viimeistelemiseksi.

Sukupuoli *

- Mies
- Nainen
- Muu / En halua vastata

Ikä (vuotta) *

- 18-25
- 26-35
- 36 tai vanhempi

Aiempi koulutustaso (korkein suorittamasi) *

- Ammattikoulu
- Lukio
- Kaksoistutkinto
- AMK-tutkinto
- Kandidaatin tutkinto (yliopisto)
- Maisterin tutkinto (yliopisto)
- Muu, mikä?

Opinnot Polamkissa tässä vaiheessa *

- 1. tai 2. periodi
- 3. tai 4. periodi
- 5. tai 6. periodi
- 7. tai 8. periodi
- 9. periodi tai pidemmällä

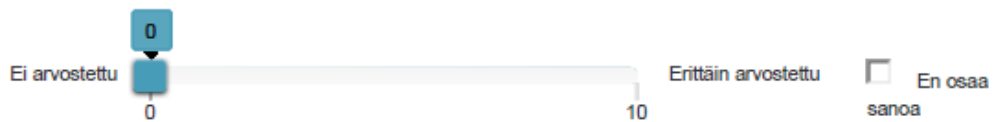
Poliisin työssä minua tällä hetkellä kiinnostaa enemmän *

- Kenttätoiminta
- Tutkinta
- En osaa sanoa

Koen talousrikostutkinnan osana poliisitoimintaa tärkeäksi tehtäväksi *

Koen talousrikostutkinnan osana poliisitoimintaa arvostetuksi tehtäväksi *

Koen talousrikostutkinnan osana poliisitoimintaa mielenkiintoiseksi tehtäväksi *

Voisin tulevaisuuden työssäni kuvitella työskenteleväni talousrikostutkinnassa *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Mistä syystä talousrikostutkinta ei houkuttele sinua? (Voit valita useamman vaihtoehdon.)

- En halua työskennellä pitkäkestoisessa tutkinnassa
- Haluan työskennellä poliisin kenttätoiminnassa
- Minulla on muita suunnitelmia
- Talousrikostutkinta kuulostaa liian tylsältä
- Talousrikostutkinta kuulostaa liian haastavalta
- Jokin muu syy, mikä?

Pitäisikö mielestäsi poliisin perustutkinnossa opiskella nykyistä enemmän oppiaineita, joissa käsitellään talousrikostutkintaa? *

- Kyllä, kaikille pakollisissa opinnoissa
- Kyllä, mutta vain vapaasti valittavilla kursseilla
- Ei
- En osaa sanoa

Polamkin kaikille pakollisissa opinnoissa tarjotaan riittävästi tietoa erilaisista uramahdollisuuksista (esim. talousrikostutkinta tai VATI-toiminta) *

- Kyllä
- Ei

En osaa sanoa

Edelliseen kysymykseen liittyen, millaisista uramahdollisuuksista erityisesti kaipaisit lisää tietoa (kaikille pakollisissa opinnoissa)?

Vapaa sana

Heräsikö ajatuksia tähän kyselyyn tai talousrikostutkintaan liittyen? Muuta kommentoitavaa?

Halutessasi osallistua Fazer Storen lahjakorttiarvontaan (25 eur), jätäthän yhteystietosi alle, kiitos.

Nimi

Sähköposti